

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**Překlad propagačních materiálů oční kliniky Gemini do ruštiny
(s translatologickým komentářem)**

**Translation of Gemini Eye Clinic Promotional Materials into
Russian (with Translation Commentary)**

VYPRACOVAL: Ellen Šarmanová

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

2017

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci, 3. 4. 2017

podpis

Děkuji doc. PhDr. Zdeňce Vychodilové, CSc., za konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytla.

podpis

OBSAH

ÚVOD.....	5
TEORETICKÁ ČÁST	7
1. O překladu	7
1.1. Proces překladu	8
1.2. Překlad odborného stylu	8
2. Styl a stylistika.....	10
2.1. Funkční styly	10
3. Analýza stylů	13
3.1. Styl odborný	13
3.2. Styl publicistický	14
3.2.1. Styl reklamy	16
PRAKTICKÁ ČÁST	18
4. Stylistické zařazení originálu.....	18
5. Problematika překládaného textu	20
6. Překlad	23
7. Translatologický komentář	41
ZÁVĚR	46
PEŽIOME.....	48
BIBLIOGRAFIE.....	53
PŘÍLOHY	56
Příloha 1 – Česko-ruský glosář.....	56
Příloha 2 – Originál textu	62
ANOTACE	78

ÚVOD

Předmětem mé bakalářské práce je překlad materiálů oční kliniky Gemini z češtiny do ruštiny. Jedná se o materiály, které se obsahově týkají nejen kliniky, ale poskytují i zajímavé informace o nejnovějších přístrojích a různých metodách operací. Je v nich vyzdvížena práce primáře a zakladatele kliniky MUDr. Pavla Stodůlky, Ph.D., která se stala přínosem pro oční medicínu v ČR i ve světě. Obsah materiálů je velice zajímavý jak pro čtenáře se zájmem o oční chirurgii, tak i pro ty, kteří o klinice Gemini a jejím přednostovi ještě neslyšeli.

Soukromá oční klinika Gemini má své kořeny ve Zlínském kraji, nyní již ale působí v devíti dalších městech včetně rakouské Vídně. V čele řady specialistů stojí prim. MUDr. Pavel Stodůlka, Ph.D., který se těší vysokému renomé u nás i v zahraničí. Tato klinika pracuje s nejnovějšími technologiemi a využívá nejnovějších postupů při léčbě zraku.

Jelikož má klinika nezastupitelné místo v českém očním lékařství a je významným hráčem na poli světové oční medicíny, přináší tato bakalářská práce stěžejní informace o klinice v ruském jazyce. Její internetové stránky je možné si zobrazit i v mutacích jiných světových jazyků, jako je angličtina nebo němčina. Informace o úspěchu a práci kliniky však ještě nejsou dostupné potencionální ruský hovořící klientele, neboť do ruštiny nikdy nebyly přeloženy.

Při sestavování výchozího textu jsem využila především jednotlivých částí knihy 10 let oční kliniky Gemini: Gemini oční klinika - 10 let péče o zrak, jež byla vydána k jubileu jejího založení. Začleněny jsou i úryvky z knihy Historie oční kliniky Gemini, která byla vydána již v průběhu prací na překladu. Jde o rozšířenou verzi prvního vydání se zajímavými doplňujícími informacemi, a proto bylo vhodné ji zakomponovat do textu určeného k překladu. K originálnímu textu přispěly i internetové stránky gemini.cz, z nichž jsem vybrala články týkající se operace očí a šedého zákalu.

V samotném procesu překladu do ruštiny jsem se potýkala s mnoha těžkostmi. Z tohoto důvodu a za účelem dosažení nejvyšší možné kvality prošel výsledný překlad korekturou rodilého mluvčího a nabyl tak své nynější podoby.

Cílem bakalářské práce je pak nejen samotný překlad, ale i stylistické zařazení originálního textu a translátologický komentář k vlastnímu překladu. V úvodu teoretické části se tedy krátce zaměřuji na teorii překladu a vysvětluji význam pojmů styl a stylistika. Dále už se

věnuji klasifikaci funkčních stylů v ruské i české tradici. Pokračuji rozbohem odborného a publicistického stylu, které svými znaky nejvíce odpovídají originálnímu textu. Krátce se zmiňuji i o reklamním stylu.

Praktická část navazuje na teoretickou kapitolou, která se věnuje porovnání rysů výchozího textu s rysy stylů odborného, publicistického a reklamního, čímž se naplňuje cíl práce. Další kapitola se nazývá Problematika překládaného textu a blíže v ní vysvětluji, jak jsem při překladu postupovala, které úseky považuji za nejobtížnější a uvádím, jakých změn práce nabyla po korektuře. Součástí praktické části je pak i zmíněný překlad s navazujícím translatologickým komentářem.

Závěrem v příloze práci doplňuji česko-ruským glosářem a výchozím textem. Glosář je nasycen klíčovými pojmy z oblasti očního lékařství a doplněn řadou termínů, které se v překladu vyskytly. V celé práci jsem čerpala od českých i ruských lingvistů, přičemž nejvýrazněji se na práci podepsaly citace autorů, jako jsou J. V. Bečka, J. Hubáček, M. Čechová, Л. С. Бархударов, Д. Э. Розенталь, И. Б. Голуб.

TEORETICKÁ ČÁST

Jelikož cílem bakalářské práce je překlad textu a stanovení jeho stylistické charakteristiky, v této části práce se krátce zabývám všeobecnou teorií překladu a poté se blíže zaměřuji na problematiku odborného překladu. Dále se věnuji vysvětlení pojmů styl a stylistika. V rámci stylu specifikuji, jakého významu toto slovo nabývá spolu s některými přívlasky, a následně se již zaměřuji na klasifikaci funkčních stylů v pojetí českých i ruských autorů. Napříč celou teoretickou částí je možné pozorovat snahu čerpat jak od ruských, tak i českých autorů.

Bakalářská práce se přiklání k české tradici a podle jednoho z klasických dělení funkčních stylů přikračuji k následnému rozboru odborného a publicistického stylu. S přihlédnutím k povaze textu originálu jsem vyloučila všechny ostatní styly (prostě-sdělovací, umělecký, administrativní), jelikož text zcela zřejmě nebude jejich povahy. Vzhledem k propagační funkci materiálů kliniky naopak v rámci analýzy stylů krátce zmiňuji i styl reklamní, který obvykle spadá pod styl publicistický.

1. O překladu

Mnohé důkazy svědčí o tom, že překládání je jednou z lidských činností, která má tisíciletou historii. Zpočátku existovala pouze ústní forma překladu a později se spolu se vznikem písma objevili i překladatelé písemného projevu. (Комиссаров, 2004: 84)

Комиссаров vyzdvihuje skutečnou podstatu překladu slovy: „в процессе перевода происходит не просто замена одного языка другим. В переводе сталкиваются различные культуры, разные личности, разные складывания мышления, разные литературы, разные эпохи, разные уровни развития, разные традиции и установки.“ (Комиссаров, 2004: 23)

Teoretik překladu L. S. Barchudarov ve své publikaci Язык и перевод udává pojmu překlad dva významy. V prvním je překlad výsledkem určitého procesu, tzn. označením již přeloženého textu. Pojem překlad je ale možno chápat i jako proces, tzn. činnost, na jejímž konci je překlad prvního významu. (Бархударов, 1975: 5)

Druhý bod dále rozvádí a zabývá se vymezením procesu překladu, čímž přichází k definici, že: „термин «процесс» применительно к переводу понимается нами в чисто лингвистическом смысле, то есть, как определенного вида языковое, точнее,

межъязыковое преобразование или трансформация текста на одном языке в текст на другом языке.“ (Бархударов, 1975: 6)

A. V. Fedorov ve své monografii Основы общей теории перевода uvádí tři možné realizace překladu. První z nich je klasický překlad z jednoho jazyka na druhý. Dále je však možné realizovat i překlad z literárního jazyka na dialekt onoho jazyka, či využít opačného postupu (z dialektu na literární jazyk), nebo překlad z dialektu jednoho jazyka na druhý literární jazyk. Už poněkud netypickým je překlad jazyka z určitého historického období do jeho současné podoby. (Федоров, 1968: 15-16)

1.1. Proces překladu

Od definování překladu je možno dále pokračovat k pojmu proces překladu a více si ho přiblížit. Proces překladu se podle A. V. Fedorova nutně dělí na dva momenty: „Чтобы перевести необходимо прежде всего понять, точно уяснить, истолковать самому себе переводимое (...) Далее чтобы перевести, нужно найти, выбрать соответствующие средства выражения в том языке, на который делается перевод.“ (Федоров, 1968: 17)

Ve své knize Umění překladu se významný český teoretik překladu Jiří Levý věnuje překladatelskému procesu podrobněji a dělí ho na tři fáze: **pochopení předlohy, interpretace předlohy, přestylizování předlohy**. To vše za předpokladu, že k předloze přistupujeme jako k materiálu, který máme umělecky zpracovat. (Levý, 2012: 50)

1.2. Překlad odborného stylu

Dušan Žvábek v otázce přeložitelnosti či nepřeložitelnosti odborného textu vytyčuje důležitost rovin ekvivalence, které pozitivně ovlivňují její řešení. „Při odborném překladu se pozornost zaměřuje především na plán obsahu, tj. důraz se klade na lexikální rovinu a syntakticko-sémantickou strukturu věty.“ Odborný překlad se tak podle něj v porovnání s uměleckým stává jednodušším, ale na druhé straně se zvyšují požadavky na profesní vědomosti. Dále uvádí, že u odborného překladu je podstatné tlumočit správně především věcnou stránku sdělení. (Žvábek, 1995: 19)

Při překládání odborného textu zásadní roli hraje oborová kompetence překladatele. Znalost oboru je u odborného stylu dokonce důležitější než lingvistické znalosti, a jak

uvádí Hrala, „možnosti „pouhé“ jazykové kompetence při překládání odborného textu nelze v žádném případě přeceňovat. Její jednostranné rozvíjení vede často k prohlubování nepochopení mezi lingvistou a příslušným odborníkem.“ Nakonec dá odborník přednost textu po lingvistické stránce nekvalitnímu, zato obsahově správnému. (Hrala, 1992: 97)

Druhá fáze překladatelovy práce, tzv. interpretace předlohy, nehraje při překladu odborného textu významnou roli. Překladatel by se měl především ve fázi přípravy zaměřit na termíny použité v originálu a stanovit si jejich přesný význam. Posléze může přesně najít jejich vhodný ekvivalent. (Ilek In: Gromová, 2003: 17)

Podíl ekvivalentů termínů je vysoký u takových oborů jako je chemie, lékařství aj. Je tomu tak z toho důvodu, že tyto obory dosáhly v rámci svých přijatých norem vysokého stupně vzájemné mezijazykové provázanosti. Taková míra jednoznačnosti vztahů mezi terminologiemi pak významným způsobem ulehčuje práci překladatele. (Ilek In: Gromová, 2003: 14)

2. Styl a stylistika

Zpočátku je nutno styl definovat. Slovo styl souvisí s řeckým „stýlos“, což je označení nástroje, který se používal k vyrývání textu na voskovou destičku. Už od antiky se toto slovo používalo i v přeneseném významu jako označení pro souhrn jednotlivých vlastností vyjádření. Později se slovo styl začalo využívat v souvislosti s mnoha jinými obory. Za příklad může sloužit slovní spojení hudební styl, architektonický styl, umělecký styl atd. (Čechová, 2003: 17)

Jazykový styl vzniká výběrem, využitím a následným uspořádáním jazykových prostředků v projevu. Záleží vždy na autorovi projevu, kterých prostředků využije a jak je ve svém projevu uspořádá. (Jedlička a kol., 1970: 9)

V rámci stylu je možno hovořit i o **stylu autora/autorském stylu**. Takový styl vzniká zobecněním stylových rysů jazykových projevů autora a projevuje se v umělecké i vědecké literatuře nebo v publicistických textech. Pokud jsou stejné rysy jazykového projevu pozorovány u více autorů, můžeme hovořit o **stylu literární školy**. (Jedlička a kol., 1970: 10)

Vědní obor zabývající se stylem se nazývá **stylistika**. V jazykovém pojetí se jedná o jazykovědnou (lingvistickou) stylistiku. Tuto disciplínu je nutno odlišovat od stylistiky literárněvědné, která se zabývá čistě stylem slovesného uměleckého díla. Zkoumán je v lingvistické stylistice jazykový styl všech jazykových projevů, jinak řečeno – je zkoumáno použití a organizace jazykových prostředků v různých jazykových projevech. (Jedlička a kol., 1970: 19-20)

Podobně ke stylistice přistupuje i Čechová a označuje stylistiku za jazykovědnou disciplínu, která se zabývá studiem stylů a na základě analýzy jednotlivých textů vytváří zobecněné zákonitosti stylizace jazykových projevů. (Čechová, 2003: 18)

2.1. Funkční styly

Funkční styl se liší vždy funkcí projevu, což je nejdůležitější slohotvorný činitel. Za základní funkci možno považovat funkci dorozumivací nebo sdělovací. K této hlavní funkci může být přiřčena i funkce estetická, která je vlastní všem uměleckým projevům. (Jedlička a kol., 1970: 11) Jednotlivé funkční styly spolu dohromady vytváří **soustavu funkčních stylů spisovného jazyka**. (Krobotová, 2001: 17)

Teorií funkčních stylů se zabýval B. Havránek, který tak položil její základy. Jeho koncepci později převzal J. V. Bečka. Podrobně se charakteristikou funkčních stylů zabýval ve své publikaci *Základy české stylistiky Alois Jedlička*. (Krobotová, 2001: 17-18)

Marie Čechová uvádí, že v české lingvistice tradičně rozlišujeme funkční styly:

- prostě sdělovací (dříve hovorový)
- odborný
- publicistický
- umělecký

V současnosti jsou tyto 4 styly rozšířeny ještě o styl administrativní a řečnický, eventuálně jiné další styly. (Čechová, 2003: 39)

J. V. Bečka za hlavní považuje styl umělecký a odborný. Tyto dva styly nadřazuje ostatním na základě tvrzení, že základními sdělnými funkcemi jsou funkce estetická (umělecký styl) a odborně sdělná (odborný styl). (Bečka, 1992: 31)

Na rozdíl od J.V. Bečky za nejpodstatnější funkce lidského projevu Čechová považuje funkci sdělnou a esteticky sdělnou. Styl sdělovací si klade za hlavní cíl sdělení, další modifikací tohoto stylu tak vznikají styly prostě sdělovací, odborný, administrativní a publicistický. Co se týče stylu uměleckého, jedná se o nadřazený název pro styly esteticky sdělné, které jsou typické pro prózu, poezii a drama. (Čechová, 2003: 39)

Další variantu dělení přináší do české stylistiky J. Hubáček. Na stránkách své učebnice stylistiky funkční styly rozděluje na: hovorový (toto označení můžeme vnímat jako synonymum prostě sdělovacího stylu) a dále odborný, publicistický, umělecký a administrativní. (Hubáček, 1987: 54-82)

První klasifikace stylů z ruského prostředí pochází z 18. století od M. V. Lomonosova. Jelikož tato klasifikace vznikla na základě klasifikace řeckého a latinského jazyka, poněkud se odlišuje od pozdějších klasifikací jiných autorů. Podle Lomonosova styl vysoký zaštiťoval například hrdinské poémy, ódy. Pod styl střední spadaly básnické přátelské dopisy, elegie, a nízký styl byl stylem komedie, písně nebo zábavného epigramu. (Свинцова, 2004: 46)

Dalším z ruských lingvistů, kteří se zabývali otázkou stylů, byla V. P. Murat. Na její klasifikaci funkčních stylů odkazuje ve své publikaci Rozental'. Murat rozlišuje: разговорно-литературный стиль, поэтический стиль, газетно-политический стиль, официально-деловой стиль, научный стиль, профессионально-технический стиль, просторечно-фамильярный стиль. (Murat, 1957: 21)

Ruští lingvisté se ve svých klasifikacích více méně shodují (někdy se různí názvy) a ve svých publikacích uvádějí následující styly:

- научный
- публицистический
- деловой
- художественный,
které jsou vázány na písemnou formu projevu a
- разговорный стиль,
který se vyskytuje v ústní formě. (Розенталь, 1965: 13)

I. B. Golub vyděluje v současném ruském jazyce 4 styly: научный, публицистический, официально-деловой, které mají převážně psanou formu a разговорный стиль, pro který je typická ústní forma. Dále uvádí, že někteří lingvisté přidávají k těmto 4 stylům i pátý – художественный. (Голуб, 2004: 17-18)

Z předchozího výčtu různých přístupů ke klasifikaci stylů vyplývá, že nejsou patrné výrazné odlišnosti mezi českým a ruským pojetím. V závěru tedy vyplývá, že mezi funkční styly řadíme styl prostě-sdělovací (разговорный), odborný (научный), umělecký (художественный), publicistický (публицистический) a administrativní (деловой).

Co se týče vývoje názorů na rozčlenění funkčních stylů, B. Havránek významně přispěl do české stylistiky svým základním dělením na styl hovorový, odborný a umělecký. K tomuto dělení se přiklánělo mnoho autorů a bylo nakonec přijato za normu (později bylo doplněno ještě o styl publicistický). Nicméně ohledně stylu hovorového se hojně debatovalo. V současnosti je v české lingvistice označován jako styl prostě-sdělovací a k původnímu Havránkovu dělení přibyl styl administrativní a řečnický. (Čechová, 2003:38-39)

3. Analýza stylů

3.1. Styl odborný

Funkce textů odborného stylu je **odborně sdělná** – jde o sdělování, které má jinou funkci než při běžné komunikaci. Základní funkcí je přesné, jasné a logicky uspořádané sdělení, ve kterém dominuje pojmová složka. Navíc je takový text značně propracovaný. S cílem podat přesnou a relativně úplnou informaci je potlačen jakýkoli emocionální projev. Estetické zbarvení zde nenachází uplatnění. (Čechová, 2003: 175)

Důležitou roli v tomto stylu hraje **pojmovost a intertextovost**. Jsou nutná jednoznačná pojmenování pomocí termínů a zároveň odkazy na související vědecké objevy. Odborný styl charakterizují hesla: připravenost, promyšlenost, potlačení autorské subjektivity, strukturovanost, intertextovost a dodržování formálních pravidel. (Plášek, 2014: 6)

Termínem se rozumí jednoznačné pojmenování vždy v rámci dané disciplíny. Tyto lexikální jednotky mají většinou podobu ustálených substantivních pojmenování, méně často se objevují i ve formě sloves či jiných slovních druhů. Termín je neexpresivní. Jeho význam je ostře ohraničený. (Čechová, 2003: 184-185)

Co se týče lexikální stránky, v odborném stylu ve vyjadřování je možno pozorovat abstrakci a všeobecnost. Znamená to, že s konkrétními označeními se čtenář téměř nesetká, zato je text nasycen **obecnými pojmy** nebo **abstraktními jevy**. U mnohých sloves se dokonce v odborném stylu stírá jeho konkrétní smysl a slovesu připadá funkce svazování jednotlivých pojmů. Slovní zásoba odborného stylu se obecně může rozdělit do tří vrstev:

1. obecně užívaná slova (общеупотребительные слова)
2. všeobecná vědecká slova (общенаучные слова)
3. termíny (термины)

(Голуб, 2004: 36-37)

Rozental' vedle nemalého množství termínů a abstraktních podstatných jmen navíc připomíná, že: „В научных текстах почти не используются слова из диалектов, просторечные элементы. Редкими являются вкрапления из разговорно-бытовой речи.“ (Розенталь, 1987: 37)

Z. Vychodilová k tomu dodává, že z pádů jsou nejčastěji používány genitiv a nominativ. Formy jednotného čísla podstatných jmen se používají ve významu množného čísla.

Podstatná jména látková a abstraktní mají nezřídka formu množného čísla. Slovesa přítomného i minulého času nabývají atemporálního významu. (Vychodilová, 2013: 63)

Specifická pro odborný text jsou také **ustálená pojmenování** (spojení slovesa se jmenným prvkem jako např. *podat důkaz*), ustálené obraty a konstrukce či ustálené předložkové výrazy (např. *za účelem*). (Jedlička a kol., 1970: 39)

Ze stylistických prostředků, které se řadí k typickým pro tento styl, jsou to přívlastkové konstrukce se zpřídavnělými přechodníky a zpřídavnělými přičestími, a to jak minulými, tak i trpnými, konstrukce s podstatným jménem slovesným nebo dějovým, konstrukce s infinitivem, pasivní konstrukce, některé typy přístavku, spojky a spojkové výrazy. Tyto prostředky jsou označovány jako knižní, neboť nacházejí uplatnění i v publicistickém nebo speciálně zaměřeném uměleckém stylu. (Jedlička, 1970: 39)

Vedle jazykových prostředků se v odborném stylu objevují prvky grafické, jako jsou vzorce, značky, tabulky, grafy. (Bečka, 1992: 32)

Funkční styl odborný má povětšinou **psanou formu** a promluva ke čtenáři (posluchači) má převážně **monologický charakter**. V českém prostředí je jazykem stylu **spisovná čeština**. (Hubáček, 1987: 61) Adresáty textů mezi čtenáři obvykle bývají odborníci s odpovídajícími znalostmi. (Свинцова, 2004: 32)

Žánrově je odborný styl velice různorodý: článek, monografie, učebnice, recenze, shrnutí, anotace, odborný komentář k textu, přednáška, referát, teze a jiné. (Свинцова, 2004: 32)

Za podstyly odborného stylu Plášek považuje: styl vědecký, styl prakticky odborný, populárně naučný a učební. Texty, které kromě informování o vědeckých objevech v sobě skýtají i umělecké a subjektivní tendence jsou řazeny k podstyly esejistickému. (Plášek, 2014: 7) Toto dělení se zcela shoduje s dělením M. Čechové.

3.2. Styl publicistický

Zprvu je nutno podat vysvětlení sféry, ve které se tento styl využívá. Touto oblastí je **publicistika** nebo také **žurnalistika**. Někdy se oba termíny považovaly za synonymní, jindy se žurnalistika považovala za označení činnosti v hromadných sdělovacích prostředcích nebo oboru zabývající se touto činností a publicistika jako její odnož hodnocením a posuzováním aktuálních otázek. Jako publicistika se někdy označuje i souhrn časopisů určitého směru nebo období. (Čechová, 2003: 206)

V rusky psaných monografiích týkajících se stylistiky se vyskytuje jak označení публистический tak i газетно-публистический стиль, což I. B. Golub vysvětluje jeho nejčastějším upotřebením v novinách. (Голуб, 2004: 44)

Jako základní požadavky stylu publicistiky Hubáček uvádí stručnost, operativnost, přehlednost a srozumitelnost. **Přehlednost** v novinách má podobu zvoleného druhu písma a prostorovým rozvržením jednotlivých zpráv. (Hubáček, 1987: 69)

Aktuálnost hraje v publicistice důležitou roli, a proto se výrazně podepisuje na volbě jazykových prostředků, které jsou voleny v bezprostředních situacích, jako jsou besedy, diskuze aj. Do takových spontánních projevů vstupují do spisovného jazyka i prvky nespisovné (obecná čeština, slang). Co se pak týče projevů týkajících se nějakého speciálního tématu, mohou do jazyka stylu pronikat i lexikální prostředky profesionální. (Jedlička a kol., 1970: 43-44)

Publicistický styl obecně funguje na bázi **spisovné češtiny**. Operuje s hovorovými prostředky (hojně využívány v mluvených projevech), prostředky mírně knižními, předložkovými výrazy. (Hubáček, 1987: 69)

Vzhledem k různorodosti tohoto stylu je velmi těžké určit jazykové prostředky, kterých užívá. Nicméně Minářová dělí jazykové prostředky na **stálé** (automatizované) a **proměnné** (stylově aktualizované). Do stálých patří ustálené vazby a obraty nebo stále se opakující slovní zásoba. Proměnné prostředky označují slovní zásobu, která se mění v závislosti na společenském a politickém dění. (Minářová, 1996: 61)

I Jedlička mluví o automatizovaných jazykových prostředcích a uvádí je jako jeden z rysů publicistických projevů. Tyto šablony jsou zřejmě především v oblasti zpravodajství. „Tvoří repertoár ustálených, poměrně trvalých, dobově neměnných technických prostředků výstavby textu, které se v konkrétních případech doplňují potřebnými údaji.“ (Jedlička a kol., 1970:45)

Ve slovní zásobě publicistického stylu se navíc objevují i jiné další prostředky, které spoluvytváří jeho specifické rysy:

- 1) hodnotící lexikálně-frazeologické prostředky (hovorová slova a výrazy, slova knižní)
- 2) obrazné termíny
- 3) mezinárodní politická slovní zásoba

- 4) vědecké termíny
- 5) nové pojmy, které si tento styl osvojuje
- 6) neobvyklá spojení, ve kterých hodnotící přídavná jména charakterizují sociální a politické události
- 7) spojení opačně stylisticky zabarvených slov
- 8) klišé
- 9) podstatná a přídavná jména tvořená pomocí cizojazyčných přípon
- 10) složeniny
- 11) zkratky

(Голуб, 2004: 46-50)

Publicistický funkční styl je nesmírně bohatý, neboť představuje zobecněné označení pro všechny žurnalistické texty, které vedle své funkce informativní plní i **funkci ovlivňovací**. Česká stylistika zobecňovala stylové zařazení textů, které byly zprostředkovány masovými médii, a řadila je ke stylu publicistickému. M. Jelínek tak v rámci publicistického stylu vyčleňuje pro upřesnění podle komunikačních funkcí textů styly zpravodajský, úvahový, interviewový a přesvědčovací. Publicistický styl se také obecně rozlišuje formou výkladu na psaný (tj. styl textů periodického tisku) a mluvený (reprezentován rozhlasovými a televizními pořady). (Čechová, 2003: 207)

Podle žánrů vyčleňujeme následující útvary: zpravodajský – zpráva, interview, oznámení, komuniké aj., analytický – úvodník, komentář, glosa aj., beletristický – reportáž, črta, novinářský fejton, sloupek aj. (Minářová, 1996: 66)

3.2.1. Styl reklamy

V rámci publicistického stylu Čechová vyděluje i styl reklamy a inzerce. Pro potřeby práce zde uvádím jeho hlavní rysy. Tímto upozorňuji na jeho odlišnost od stylu publicistického.

V textech reklam se oslovené publikum setkává s básnickými výrazovými prostředky, nechybí ani **slogany**, které jsou mnohdy i rýmované. Ke zvýšení intenzity výroku slouží **hodnotící adjektiva**, která se napříč reklamami mnoho nerůzní, neboť jejich výběr je omezený (perfektní, vysoce kvalitní, mimořádný, bezkonkurenční, špičkový aj.). Velký počet užitých přídavných jmen je v superlativu. Do reklamních textů proniká i snaha o originalitu, a proto jsou často vtípné a nápadité. (Čechová, 2003: 239-240)

Minářová se zabývá stylem reklamních textů v rámci kapitoly Styly specifických komunikačních sfér jako styly sekundární. Pro samotnou knihu 10 let oční kliniky Gemini, která se stala předním zdrojem pro výchozí text, by zcela platilo tvrzení, že grafické ztvárnění je často primární a text je jen doprovodným prvkem. Cílem komunikace je upoutat a **přesvědčit**. Volbu výraziva u psané reklamy pak ovlivňuje jednak vizuální stránka, která by měla korespondovat se stránkou verbální, ale i cílová skupina (může se jednat o široký okruh adresátů nebo jednotlivce). (Minářová, 2009: 78)

PRAKTICKÁ ČÁST

4. Stylistické zařazení originálu

V této kapitole se zabývám srovnáním rysů odborného a publicistického stylu s hlavními rysy výchozího textu, čímž naplňuji cíl práce, jímž je stylistické zařazení propagačních materiálů soukromé oční kliniky Gemini. Taktéž zde uvádím společné znaky výchozího textu a stylu reklamy.

Materiály souvisí s odborným stylem hned z několika důvodů. Jak jsem již výše uvedla, mezi typické znaky stylu patří pojmovost, která se vyznačuje vysokou nasyceností odbornými termíny. Tento požadavek výchozí text splňuje, jelikož informace o prováděných operacích a přístrojovém vybavení nutně souvisí s využitím termínů z oblasti oční medicíny. Mezi ně se řadí například *lamela*, *katarakta* nebo *astigmatismus*. Jazykem stylu je spisovná čeština. V materiálech o oční klinice Gemini jsem se však nesešla se složitými větnými konstrukcemi, které jsou příznačné pro tento styl. Důvodem je, že adresátem je široká veřejnost, a ne úzká skupina specialistů a odborníků.

Vzhledem k tomu, že adresáty jsou potencionální klienti všech vrstev, text z větší části odpovídá rysům publicistického stylu. V zásadě se jedná o stručnost, přehlednost a srozumitelnost. Text je psán tak, aby byl snadno pochopitelný širokému okruhu čtenářů. Je rozčleněn do kratších úseků s výraznými titulky a v knize 10 let oční kliniky Gemini je doplněn o velké množství fotografií. Prostorové rozvržení zde hraje velmi důležitou roli – napomáhá jednoduchosti a snadnému pochopení ze strany čtenáře. S publicistickým stylem je velmi úzce spjatá i aktuálnost tématu, se kterou souvisí bezprostřednost a využití hovorových prostředků. S nimi se ale v materiálech nesečkáme, protože text je propracovaný a předem připravený. I v publicistickém stylu se objevují termíny, a to vždy v rámci problematiky, na kterou je článek zaměřen.

Avšak ze všeho nejvíce je pro stylistické zařazení materiálů o klinice zásadní jejich funkce. Publicistický styl má funkci nejen informační, ale i ovlivňovací. Materiály oční kliniky mají za cíl přesvědčit klienta, utvrdit jej v její výjimečnosti a poukázat na vynikající vybavení a skvělou práci zaměstnanců. Tato snaha je v materiálech velmi zřetelná, neboť sdělované informace o očním lékařství jsou propojené s informacemi o soukromé klinice Gemini. Nemohu opomenout formu, v jaké jsou materiály poskytnuty veřejnosti. Nejen že jsou zdarma přístupné na internetových stránkách kliniky, ale při návštěvě kliniky

můžete obdržet jejich tištěnou podobu. Z tohoto důvodu je možné tyto materiály označit jako propagační.

Dalo by se říci, že styl materiálů postačí označit pouze za publicistický vzhledem k jeho přesvědčovací funkci. Reklamní styl však vychází z publicistického a tato funkce je v jeho textech patrná v mnohem větší míře. Informace o laserech a laserových metodách se mísí s často zmiňovanými úspěchy kliniky. Jsou využita přídavná jména v superlativu nebo fráze typu: *jako první v České republice, jednou z mála klinik v Evropě, jako jedna z prvních osmi klinik na světě* a další. V materiálech o klinice je tedy zřetelná silná snaha nejen informovat, ale i přesvědčit potencionálního klienta.

Z předchozího tedy vyplývá, že vlastnosti výchozího textu se shodují jak s rysy odborného, tak i publicistického stylu, přičemž větší podobnosti nabývá se stylem publicistickým. Zároveň je z hlediska funkce blízký i reklamnímu stylu, i když nesplňuje mnohé další jeho rysy.

V této části práce bych se ještě chtěla zmínit o knize 10 let oční kliniky Gemini, která především sloužila za podklad pro sestavení výchozího textu. Ten je zaměřený na kliniku, operace v ní prováděné a na jednotlivé přístroje, kterými disponuje. Kniha ale přináší mnohem víc a oproti překládanému textu více připomíná reklamní materiál. Především je plná fotografií, které na jejích stránkách zaujímají významné místo. Fotografie jsou pak doplněny textem. Kapitoly vytvářejí krátké úseky, které čtenáře postupně provádí historií kliniky. Tímto způsobem je vedle informací o očním lékařství čtenář seznamován i s prostory kliniky, nově otevřenými pracovišti a s významnými osobnostmi, které navštívily kliniku nebo na ní byly dokonce operovány. Nechybí ani mnohá ocenění primáře Stodůlky a akce pořádané klinikou, jako jsou teambuildingová Geminiáda, Zlínský oční festival kazuistik a mnohé další.

5. Problematika překládaného textu

Překlad propagačních materiálů společnosti Gemini pro mě jako nerodilého mluvčího nebyl snadnou záležitostí. Mnohdy jsem se potýkala s nedostatečnou slovní zásobou, což jsem byla nucena kompenzovat použitím internetového slovníku.

V procesu překládání mi byly nápomocny především internetový slovník seznam.cz a rozličné webové stránky, zaměřené svým obsahem na laserové operace. Také jsem využila internetového vyhledávače Google, do něhož jsem v uvozovkách zadávala různá slovní spojení. Při překladu textů o laserových přístrojích a popisu jejich fungování jsem využila i propagačních materiálů výrobců. Jazykové mutace různých webových stránek do angličtiny pro mě byly taktéž přínosem, neboť napomohly k lepšímu pochopení obsahu.

Využila jsem veškerých svých znalostí z hodin gramatiky i absolvovaných překladatelských seminářů, ale i přesto jsem pociťovala mezery ve vzdělání a byla jsem nucena si některé záležitosti dostudovat. To se týkalo například překladu příslovcí *až* a *také* s možnými ekvivalenty *тоже/также* nebo slovního spojení *jako první*.

Za velmi obtížný považuji úsek v kapitole *Офтальмологический лазер фирмы Valon*, který pojednává o fungování laseru využívajícího mikropulsních laserových zásahů. V tomto případě jsem musela vyhledat takové reklamní informace o laseru Valon v ruštině, ve kterých by byl popsán princip, na jakém Valon pracuje.

Už v následující kapitole jsem se však střetla s dalším nesnadným úkolem. V českém jazyce běžně používáme slovní spojení *odstranění 1 dioptrie* (případně *odstranit dioptrii*). V ruštině ale takový obrat neexistuje. Přikročila jsem tak ke studiu několika ruských článků o laserových očních operacích. Tohoto postupu jsem využila následně ještě v mnoha případech. Za konečné řešení jsem nakonec přijala výraz *коррекция близорукости на 1 диоптрию*.

Už samotný nadpis *Léčba keratokonu metodou akcelerovaného CXL* si vyžadoval opět pátrat v lékařských materiálech. Přesný ekvivalent k akcelerovanému CXL byl k nalezení v jedné z přednášek uvedených na mezinárodní konferenci „Современные технологии катарактальной и рефракционной хирургии“, kde se objevuje jako *метод ускоренного CXL*.

Co se týče překladu názvů operací (LASIK, LASIK ReLEx Smile, epi-LASIK a jiných dalších), názvů laserů a jejich výrobců nebo dokonce názvu samotné oční kliniky Gemini,

přiklonila jsem se k překladové transformaci formou transplantace. Tento postup jsem zvolila, jelikož mnohé webové stránky očních klinik v Rusku v tomto případě obvykle také zůstávají u latinky.

Jména osob se v textu vyskytují a jedná se jak o jména česká, tak i cizí. Česká jména osob jsem většinou přeložila transliterací, avšak jména cizího původu často naopak pomocí transkripce. V každém případě jsem využila internetu a vyhledala správný přepis jména do azbuky. Pozornost si však vyžádalo jméno lékaře bahrajnského krále Moemena Al-Reefyho, jehož přepis jsem v azbuce nedohledala a z toho důvodu jsem přistoupila k vlastní transliteraci.

Velmi důležitou součástí materiálů o klinice je úsek věnující se doplňku stravy Gemioptal, za jehož vývojem klinika stojí. Titulek 4x NEJ přípravku Gemioptal TOP Q vyžadoval kreativní přístup. V ruském jazyce NEJ nelze přeložit doslovně, protože by se takový překlad mohl setkat s nepochopením ze strany rodilého mluvčího. Nakonec jsem zvolila vhodnou formu překladu ТОП-4 свойств препарата Gemioptal TOP Q.

Proces překladu jsem zakončila jeho odesláním ke korektuře. Konečná verze je tedy upravena rodilým mluvčím se specializací na oblast zdravotnictví. Ten v korektuře upravil mnohé nedostatky, zde uvádím příklady těch nejpodstatnějších změn.

Úpravy z hlediska lexikologie

Lexikální rovina překladu obsahovala především chybný překlad termínu *pracovní místo* (přeložený jako *рабочее место*), který byl zaměněn termíny: *лечебное учреждение, клиника, филиал*.

Některá slova byla nahrazena vhodnějšími synonymy:

sloveso *ввел* slovesem *внедрил*, přídavné jméno *незрячий* (původně *слепой*), příslovce *лишь* (původně *только*)

Úpravy z hlediska morfologie

Slovní obrat *операция на глазах*, který se v textu často vyskytuje, jsem původně přeložila jako *операция на глаза*. Dále korekturou prošlo příjmení primáře oční kliniky MUDr. Pavla Stodůlky, Ph.D., jehož správný instrumentál *Стодулкой* měl v mém překladu podobu *Стодулкою*.

Úpravy z hlediska morfosyntaxe

Podstatnou část všech oprav tvořily chyby ve větném slovosledu.

Korekturou byla změněna slovní spojení *на втором этапе* (původně přeložené *во втором этапе*), *операция по удалению катаракты* (před korekturou *операция катаракты*) nebo *операция на хрусталике* (*операция хрусталика*).

Chybně jsem přeložila i slovní spojení *яко první* (*как первый*), což bylo nahrazeno vhodnějším *первым*.

6. Překlad

Вступительное слово

Глазная клиника Gemini была основана главным врачом, доктором медицины Павлом Стодулкой в 2003 году в городе Злин, где было открыто ее первое отделение. Вскоре последовал переезд в более просторные помещения, которые больше удовлетворяли потребностям растущей клиники. Дальнейшей фазой развития было постепенное создание восьми других лечебных учреждений. Наряду с зарубежным филиалом в Вене на престижном адресе напротив Венской государственной оперы под той же маркой работает девять клиник. После реконструкции здания в Злине в 2013 году и открытия филиала в пражском микрорайоне Крч Gemini превратилась в самую большую глазную клинику в Чехии.

Операционные залы оборудованы самыми современными медицинскими приборами и лазерами. К числу самых новых относятся, например, лазеры Z8, VisuMax и AMARIS 1050 RS. Последний упомянутый мы стали использовать третьими в мире после Японии и Омана. За время существования клиники Gemini главный врач Стодулка ввел несколько новых методов проведения лазерных операций. Например, в 2006 году он первым внедрил коррекцию зрения LASIK фемтосекундным лазером, лазерные операции по удалению катаракты, которые он впервые в Европе провел лазером VICTUS. Помимо лазерных операций и операций по удалению катаракты мы проводим также операции на сетчатке и трансплантацию роговицы. Мы единственная клиника в Чешской Республике, имплантирующая искусственную роговицу бостонского типа, с помощью которой нам удалось вернуть зрение более чем десятке слепых людей. У некоторых из них зрение отсутствовало даже полвека. В 2014 году главный врач Стодулка первым в мире имплантировал пресбиопическую факичную линзу с дифракционной технологией, корректирующую как близорукость так и пресбиопию. Благодаря ряду успешных уникальных операций и самому современному приборному оборудованию на операции в Gemini приезжают посмотреть глазные хирурги со всего мира, что является среднеевропейским раритетом.

Образование врачей и медсестер очень важно, и поэтому у Gemini есть собственная программа, посвященная образованию молодых врачей. Клиника Gemini организует образовательные мероприятия регионального, национального и международного характера.

В течение лет удалось создать коллектив отличных опытных и эрудированных врачей. Коллектив медсестер также имеет основное значение для правильного функционирования клиники глазной хирургии и отношения медицинских работников с пациентами. Только совокупность слаженной работы первоклассных врачей с современной техникой и чуткой заботой эрудированных медсестер позволяет проводить качественные операции, которыми пациенты остаются довольны. Это наше кредо мы стараемся осуществлять ежедневной работой. В конце 2015 года клиника Gemini трудоустроивала почти 300 работников, из них более чем 80 врачей, 120 медсестер и 70 административно-технических работников. Клиника также сотрудничала с почти шестью сотнями офтальмологов по всей республике.

Клиника обрела популярность среди известных личностей, таких как бывший президент Вацлав Клаус, Томаш Батя и другие 6 членов его семьи, представительница древнейшего дворянского рода графиня Диана Штернберг и всемирно известный скрипач-виртуоз Вацлав Гудечек. Все они были оперированы главным врачом Павлом Стодулкой в глазной клинике Gemini.

В 2015 году в Gemini было проведено почти 30 000 глазных операций, что является наибольшим показателем в Европе. Клиники Gemini имеют договоры со всеми страховыми компаниями в Чешской Республике, а также предоставляют платное обслуживание.

Лазерные операции на глазах и первый лазер Allegretto в Чешской Республике

Лазерные операции на глазах проводились в Gemini с самого начала ее деятельности. Первая лазерная коррекция зрения LASIK в Чешской Республике была проведена главным врачом Стодулкой в феврале 1995 года. Эта операция установила новый стандарт качества в операциях по коррекции зрения. Главным вкладом метода LASIK была безболезненность и долговременная стабильность результата даже у самых глубоких дефектов.

Клиника Gemini сразу после своего основания приобрела лазер Allegretto Wave 200 у немецкого производителя WaveLight. Лазер Allegretto был в свое время самым быстрым лазером для операций по коррекции зрения в мире и позволял достигнуть скорость до 200 лазерных импульсов в секунду. Революционным стал окончательный профиль роговицы после операции лазером Allegretto — т. н. wavefront оптимизированный профиль, улучшавший качество зрения прежде всего вечером и в сумерках.

Исследование управления FDA в США установило более высокое качество результатов операции по коррекции дальнозоркости, проведенной лазером Allegretto, по сравнению с существовавшими тогда конкурентными лазерами. Лазер Allegretto также позволял произвести коррекцию дальнозоркости. Увеличить кривизну роговицы в ходе лазерной операции при дальнозоркости труднее, чем ее уплощение при операции по лечению близорукости.

«Преимущество LASIK — это безболезненность, скорость улучшения зрения после операции и долговременная стабильность результата», — комментировал операцию главный врач Стодулка.

Операция LASIK фемтосекундным лазером

Главный врач Стодулка в октябре 2006 года провел первую операцию LASIK фемтосекундным лазером в Чешской Республике. При операции он использовал лазер LDV швейцарской фирмы Ziemer.

Операция LASIK в Чешской Республике была внедрена в 1995 году также главным врачом Стодулкой. С помощью фемтосекундного лазера операция теперь стала еще более точной и безопасной, и ко дню издания настоящей публикации метод LASIK фемтосекундным лазером был самым значительным и наиболее часто использованным в лазерной глазной хирургии в Чешской Республике и в мире.

Операция LASIK используется для коррекции зрения. Это первая операция с безболезненным послеоперационным течением. Операция LASIK имеет два этапа. На первом этапе на поверхности роговицы создается тончайший слой, т. н. лоскут. Он отводится в сторону. На втором этапе изменяется с помощью лазера форма роговицы так, чтобы устранить дефект зрения. Наконец лоскут возвращается в исходное положение, чтобы закрыть лазером обработанную часть роговицы. Для создания лоскута раньше применялся механический инструмент с вибрирующим лезвием под названием микрокератом.

В 2006 году этот инструмент был в первый раз заменен лазером. Лоскут, созданный фемтосекундным лазером, более точный, и операция лазером более надежна. Пионером данного типа операций в Чешской Республике является главный врач Стодулка.

Пересадка роговицы

Одним из немногих частных субъектов в Чешской Республике, проводящим пересадку роговицы, является глазная клиника Gemini. Пересадка роговицы показана в случае, если роговица теряет прозрачность, и это состояние нельзя вылечить глазными каплями. Существуют два вида пересадки роговицы. Первый вид — это т. н. сквозная кератопластика, которая заключается в трансплантации полной толщины роговицы. Второй вид называется послойная кератопластика, когда пересаживаются только некоторые слои. Методы послойной кератопластики относятся к современным тенденциям, так как они сохраняют часть роговицы, обеспечивают более быструю реабилитацию зрения и меньший риск отторжения трансплантата организмом.

Главный врач Стодулка одним из первых в мире в 2004 году выполнил трансплантацию эндотелия под названием DMEK. Трансплантация эндотелия методом DMEK (Descemet Membrane Endothelial Keratoplasty) проводится в клинике Gemini как в одном из немногих лечебных учреждений в Чешской Республике, причем мы выполняем ее амбулаторно и без необходимости общей анестезии. Трансплантация эндотелия DMEK — очень деликатное оперативное вмешательство. В начале хирург приготовит из роговицы донора из банка живых тканей около 10 микрометров тонкую мембрану с клетками эндотелия роговицы. Потом с роговицы пациента врач снимет Десцemetову мембрану с большим эндотелием и заменит ее мембраной донора. Эта операция очень деликатная, потому что клетки эндотелия роговицы не размножаются, они очень уязвимы и на мембране образуют только один слой. При манипуляции с мембраной применяется бесконтактный метод обращения с помощью жидкости и пузырька. В конце операции тонкую пересаживаемую мембрану помогает придерживать к роговице пузырек воздуха. В исключительных случаях, когда роговицу невозможно оперировать путем пересадки, можно выбрать имплантацию искусственной роговицы.

Искусственная роговица

Первым пациентом с искусственной роговицей бостонского типа в Чешской Республике стала в 2008 году Гана Харватова из города Всетин. После воспаления глаз она потеряла зрение и оставалась слепой долгие 16 лет. Главный врач Стодулка вместе с докторами Яном Тыновским и Яной Стодулковой провели на одном ее глазу операцию с долгим названием остео-одонто-кератопротезирование. Под веко

пациентки была имплантирована на определенное время тонкая пластинка из ее собственного зуба. В эту тонкую пластинку было позже просверлено отверстие, в которое вставили плексигласовую оптику. Операция восстановила зрение пациентки на несколько месяцев, но вследствие инфекции слепота опять вернулась. Затем на ее втором глазу главный врач Стодулка провел имплантацию Бостонского кератопротеза. Сразу же после операции, еще на операционном зале, пациентка была способна прочесть название дезинфицирующего средства. Незабываемым для всех присутствующих был момент, когда она после долгих 16-ти лет увидела своего мужа. В течение 5-ти лет после выполнения имплантации искусственной роговицы она хорошо видит, вполне самостоятельна и даже читает без очков.

Искусственную роговицу главный врач Стодулка имплантировал более чем десятке пациентов. Самая длительная слепота, которую удалось с помощью искусственной роговицы вылечить, длилась целых 53 года. Карел Павела из города Теплице-над-Бечвой лишился зрения в 17 лет после взрыва на литейном заводе, где он работал. Будучи слепым он позже женился и никогда не видел ни своей жены, ни своих детей и внуков. Главный врач Стодулка сделал ему операцию по имплантации искусственной роговицы. Операция была очень сложная и длилась несколько часов. После операции зрение Павели улучшалось очень медленно. Сначала его зрение было черно-белым, и только постепенно он начал различать цвета — сначала красный и желтый цвет, потом голубой и зеленый. Зрение постепенно улучшилось, и уже через несколько месяцев Павела нарисовал свой первый рисунок, а позже начал самостоятельно читать книжки. Когда он в первый раз увидел своих двух сыновей, они давно уже были взрослыми. Это случай наиболее длительной слепоты, после которой удалось вернуть зрение человеку. К сожалению, зрение из-за плохого состояния сетчатки удержалось менее чем год.

Йосеф Калоус представляет собой следующего пациента, долгое время остававшегося слепым, которому искусственная роговица вернула зрение. Он был незрячим почти 50 лет после ожога глаз горячим паром из термоса. И ему спустя столь долгое время удалось вернуть зрение. Всю первую ночь после операции он бодрствовал, потому что боялся, что после пробуждения он, возможно, опять не будет способен видеть. Перед медицинским осмотром в первый день после операции, когда ему надо было перейти дорогу перед клиникой Gemini, хотя он уже довольно хорошо видел, все же не отважился определить расстояние и скорость проезжающих машин. Поэтому в конце концов он закрыл глаза, и по многолетней

привычке определил расстояние и скорость машин, таким образом перейдя дорогу по слуху, а не с помощью зрения. К моменту издания этой книги Калоус все еще видит. Страховые компании, к сожалению, отказались оплачивать пациентам Кератопротез Boston KPRO.

Новейшие лазерные технологии

Офтальмологический лазер фирмы Valon

Клиника Gemini была первой в Чешской Республике и девятым медицинским учреждением в мире, которое было оснащено новым лазером VALON для обработки сетчатки. VALON позволяет обработать сетчатку быстрее благодаря сериям точек по predetermined pattern. Вместе с тем серии микроимпульсных лазерных ударов очень бережны. Длительность микроимпульса составляет примерно лишь 20 мс, и поэтому он менее болезненный и более бережный для сетчатки, чем точка классического зеленого лазерного фотокоагулятора. Быстрая обработка сериями точек значительно сокращает время процедуры и делает ее более комфортной для пациента, а также более эффективной. Первых десять владельцев этого прибора в мире получило к своему аппарату памятную медаль.

Лазер AMARIS 750

Gemini является первой в Чешской Республике и одной из немногих клиник в Европе, которая этот лазер ввела в эксплуатацию. В то время это был один из приблизительно десятки лазеров подобного типа в мире. Новый 6D лазер уникален своей скоростью, позволяющей нанести на поверхность роговицы до 750 лазерных импульсов в секунду, что значительно сокращает время операции. Коррекция близорукости на 1 диоптрию занимает всего около 1,5 секунды.

Более того, лазер оснащен технологией eye tracker, которая следит за глазом в каждом его движении и обеспечивает этим максимальную точность и безопасность лечебной процедуры. Лазер Schwind AMARIS позволяет проводить операции по коррекции всех дефектов зрения, включая близорукость высокой степени. Немецкий производитель лазерной техники — фирма Schwind — выбрал частную глазную клинику Gemini как эксклюзивное лечебное учреждение, в которое он доставил свой уникальный 6D лазер Schwind AMARIS 750. Речь идет о самом быстром и самом точном лазере для операций по коррекции зрения в мире.

Новое американское оборудование для глазных операций - Stellaris PC

Клиника Gemini была одной из первых восьми клиник в мире оснащена новым аппаратом для операций по коррекции зрения Stellaris PC американской фирмы Bausch & Lomb. Главный врач Стодулка был избран в группу восьми мировых специалистов, которые этот аппарат обсуждали и принимали участие в завершении его разработки. Главный врач Стодулка от имени коллектива специалистов представил аппарат Stellaris PC на его официальной мировой премьере на конгрессе ESCRS в Париже. Решающим критерием выбора был высокий профессиональный уровень хирургического коллектива под руководством главного врача Стодулки, в прошлом неоднократно выполнявшего уникальные операции с применением новейших технологий. Stellaris PC — это новая стадия развития предыдущего аппарата Stellaris, который использовался только для операций по удалению катаракты. Преимуществом аппарата Stellaris PC является педаль двойного линейного контроля, позволяющая оптимальное использование вакуумного насоса Вентури при операциях по устранению катаракты и операциях на сетчатке. Этим аппаратом были постепенно оборудованы и другие клиники Gemini.

Операция 106-летней пациентки

В марте 2011 года главный врач Стодулка оперировал глаз 106-летней женщины, которая была его самой пожилой пациенткой. Пациентка по фамилии Чешкова из села Ярцова микрорегиона Всетин пришла в операционный зал «на своих двоих» в сопровождении медсестры. На операционную кровать она ложилась сама без помощи. Главный врач Стодулка имплантировал в ее глаз хрусталик и вычистил стекловидное тело. После операции пациентка в хорошем настроении сфотографировалась с операционной бригадой. Во время операции и на медосмотрах пациентка удивляла всех своей живостью, хорошим настроением и юмором. Ее операция доказывает, что глазные операции сейчас очень бережные и подходят даже для лиц пожилого возраста. С 2011 года Чешкова является старейшим гражданином Чешской Республики, который в Чешской Республике родился и постоянно здесь проживает. Во время издания этой публикации ей было 109 лет, и она видит вдаль и вблизи без очков.

Лечение кератоконуса методом ускоренного CXL

Главный врач Стодулка внедрил в клиниках Gemini вмешательство методом ускоренного CXL с помощью нового аппарата Avedro KXL. Благодаря этому

аппарату, который клиника Gemini завела первой в республике и среди десяти клиник в Средней Европе, первоначально 30-минутное вмешательство сократилось всего на 3 минуты. Это связано с высшей мощностью аппарата, позволяющего производить вмешательство интенсивностью до 30 мВт/см². Роговичный кросслинкинг или CXL — вмешательство, при котором роговица насыщена желтым красителем рибофлавином и затем освещена ультрафиолетом длиной волны 365 нм, что приводит к ее укреплению.

Лечение новым аппаратом представляет собой быстрое и безболезненное решение для пациентов с заболеванием роговицы под названием кератоконус. Комбинация CXL с операцией LASIK называется LASIK extra. Эту операцию мы ввели одними из первых в Европе, после чего мы разработали ее обновленный вариант под названием «пражский протокол LASIK extra». Этим вмешательством достигается стабилизация результата операции LASIK и лучшего качества оптики после лазерной операции по коррекции дальнозоркости.

Новый фемтосекундный лазер Crystal Line

Глазная клиника Gemini стала первым лечебным учреждением в Чешской Республике, обладающим фемтосекундным лазером Crystal Line швейцарской фирмы Ziemer. Лазер предназначен для операций по коррекции зрения. При лазерной операции LASIK во время вмешательства применяются два лазера. Сначала фемтосекундным лазером создается тонкий слой под названием лоскут, обеспечивающий послеоперационную безболезненность и прозрачность глаза. На втором этапе операции другой лазер исправляет оптику глаза так, чтобы устранился дефект зрения, и чтобы окончательное зрение было максимально качественным.

Лазер Crystal Line является самым быстрым лазером, используемым для создания роговичного лоскута, с наиболее мягкими импульсами для данной части глазной операции. Вторую часть операции — коррекцию зрения — мы проводим лазером AMARIS 750, самым быстрым и точным современным лазером для коррекции зрения. Восстановление зрения после операции LASIK очень быстрое и часто уже через несколько часов после вмешательства пациенты видят прекрасно.

Первая лазерная операция катаракты лазером VICTUS в Европе

Главный врач Стодулка провел 7 февраля 2012 года в глазной клинике Gemini в Злине первую лазерную операцию по устранению катаракты в Чешской Республике.

Одновременно это была первая операция, сделанная лазером VICTUS в Европе. Новая лазерная операция является более точной, безопасной и бережной, чем до сих пор существующая ультразвуковая. Фемтосекундный лазер создает в хрусталике точное круглое отверстие, и делит хрусталик на меньшие части, которые будут убраны и заменены искусственным хрусталиком. Согласно некоторым специалистам, лазерная операция на хрусталике является ранней стадией роботизации глазных операций.

20 марта 2012 г. — осуществлено 100 лазерных операций по удалению катаракты

Во вторник 20 марта 2012 года в глазной клинике Gemini в Злине осуществилась уже сотая операция удаления катаракты фемтосекундным лазером VICTUS. В то время была Gemini единственное рабочее место, оборудованное лазером для операций удаления катаракты.

26 апреля 2012 г. — осуществлено 300 лазерных операций по устранению катаракты

Благодаря этому клиника получила мировое первенство в количестве лазерных операций с применением лазера VICTUS. Gemini была первой глазной клиникой в Чешской Республике, начавшей проводить лазерные операции удаления катаракты. Постепенно в 2012 году прибавились еще два филиала.

26 сентября 2012 г. — осуществлена 1000 лазерных операций удаления катаракты

К этому дню лазером VICTUS в клинике была проведена тысяча операций, что является самой большой совокупностью пациентов в мире. В других лечебных учреждениях в Чешской Республике до этого времени было проведено только несколько десятков лазерных операций по устранению катаракты. Более того, тысячную операцию катаракты приехала посмотреть группа итальянских офтальмологов, которых привлекла лекция главного врача, доктора медицины Павла Стодулки на офтальмологическом конгрессе Европейского общества катарактальных и рефракционных хирургов (ESCRS) в Милане в начале сентября.

Лазерная операция на хрусталике устраняет потребность в очках. Операция проводится прежде всего у людей старше 40 лет, пользующихся очками как для дали, так и для чтения. Клиника Gemini первой начала предлагать сочетание лазерной операции с имплантацией трифокальной линзы, и в 2012 - 2013 годах мы провели несколько тысяч этих операций. Чтобы глаз был способен видеть без очков

на разные расстояния и сфокусировать взгляд как при чтении, так и вдаль, мы имплантируем т. н. трифокальную искусственную интраокулярную линзу. Она имеет т. н. дифракционную оптику, изготовленную по особо точной технологии. Вся безболезненная и бескровная операция длится примерно 10 минут без потребности анестезии или анестезирующих инъекций. Глаз обезболивается с помощью анестезирующих капель. После этой операции способность видеть без очков на разные расстояния уже постоянная.

Фемтосекундный лазер Z6

31 июля 2012 года — Новый фемтосекундный лазер Z6, производимый швейцарской фирмой Ziemer, заменил применявшийся в то время тип — лазер Crystal Line. Он обладает уникальными свойствами, отличающими его от других фемтосекундных лазеров — в то время у него были самые короткие импульсы из всех фемтосекундных лазеров для коррекции зрения. Он применяется для создания тонкого слоя роговицы под названием лоскут при лазерных коррекциях зрения методом LASIK.

Лазер Z6 также позволяет создавать в роговице почти любые формы, например, при пересадках роговицы или при имплантациях роговичных колец. Заведующий и главный врач глазной клиники Gemini в Злине, доктор медицины Павел Стодулка, был первым глазным хирургом в мире, который провел уникальную имплантацию искусственной роговицы с помощью именно этого лазера. Имплантация искусственной роговицы заменит очень поврежденную и непрозрачную роговицу пациента, и это вмешательство иногда может восстановить зрение даже людям, которые были слепыми много лет.

Образование иностранных врачей

Глазная клиника Gemini в Злине является единственной в Европе, обладающей двумя фемтосекундными лазерами VICTUS. Именно самый универсальный лазер для коррекции зрения привлекает внимание врачей из всего мира. Те регулярно приезжают в Злин, чтобы учиться работать с лазером при коррекции зрения.

В апреле 2013 года клиника Gemini в Злине стала самой большой и оснащенной самым современным оборудованием клиникой в Чехии. В клинике находится больше десяти первоклассных лазеров. Флагманом является лазер VICTUS, который в феврале 2012 года клиника Gemini применила первой в Европе и с его помощью

выполнила самое большое количество операций в мире. Именно этот лазер заинтересовал иностранных врачей.

В предыдущих годах нашу клинику посетили врачи из Великобритании, Франции, Иордании, Турции, США, Индии, Туниса, Италии, Испании, Норвегии, Бразилии или Ирана. Прибыли также посетители из Бельгии и Голландии, приехавшие с коротким визитом частным самолетом, который приземлился в аэропорту Куновице. Среди них такие офтальмологи, как доктор Эрик Мертенс, доктор Иво Нис, а также доктор Хёйб Лодевейкс.

Следующими иностранными гостями в клинике были глазной хирург Жуан Песоа Соуса с супругой Аннамарей Коутинго, ведущим офтальмологом из Бразилии. В клинике они восхищались не только планировкой и оборудованием помещений для осмотра, а также высокой точностью работы с фемтосекундным лазером VICTUS при операциях по удалению катаракты и лазерной коррекции зрения. Личному офтальмологу короля Бахрейна доктору Моемену Аль-Реефиму операции лазером VICTUS так понравились, что он в нашей клинике прошел операцию с применением именно этого лазера.

Иностранные врачи имеют возможность не только осмотреть лазер на практике и наблюдать работу хирурга на большом экране в Full HD разрешении в 3D, но им также предоставлена возможность сохранить запись операции.

Главный врач Стодулка читал лекцию о лазерных операциях удаления катаракты фемтосекундным лазером VICTUS в одной из самых престижных офтальмологических больниц в Эр-Рияде в Саудовской Аравии. Недавно на основе приглашения он читал лекцию о лазерных операциях также в рамках Всемирного конгресса по офтальмологии в Токио.

Конференции и семинары

Уже с начала своей деятельности глазная клиника Gemini тесно сотрудничает с врачами-офтальмологами амбулаторного приема. Для лучшей передачи информации мы начали организовать семинары о новых тенденциях и медицинских процедурах в офтальмологии. Проведение региональных специальных семинаров расширилось на всю территорию Чешской Республики.

В течение года глазная клиника Gemini организует всего 9 региональных семинаров. Они проходят в Праге, Чешских Будейовицах, Брно, Злине, Остраве и в Либерце. В некоторых местах проводятся даже два раза в год. В связи с этими региональными

мероприятиями клиника решила организовать также конгресс с международным участием, т. н. Злинский офтальмологический фестиваль казуистик, после которого в 2013 году последовал Пражский офтальмологический фестиваль казуистик.

Разработка и исследование

Глазная клиника Gemini обладает собственной командой разработчиков. Мы сотрудничаем с мировыми производителями лазеров и офтальмологических приборов. Результатом собственной разработки является и самая тонкая игла в мире для внутриглазных инъекций — т. н. Thin Smart Needle.

Эта игла состоит из двух частей. Самая тонкая часть, с помощью которой вводится лекарство, обладает внешним диаметром всего лишь 0,15 мм. Площадь места укола в четыре раза меньше, чем при уколе т. н. инсулиновой иглой.

Gemioptal® - Биологически активная добавка

Врачи клиники Gemini наряду со специалистами из компаний DSM и Kemin принимали участие в разработке биологически активной добавки в форме капсул Gemioptal® TOP Q.

Это первоклассный чешский продукт на основе запатентованной формы кристаллического лютеина FloraGlo и запатентованной формы зеаксантина Optisharp. Оба эти вещества являются естественной частью макулярного пигмента сетчатки глаза. К другим строительным элементам относятся омега-3 жирные кислоты и цинк. Оба эти вещества оказывают значительное влияние на нормальную функцию зрения.

ТОП-4 свойств препарата Gemioptal TOP Q

- запатентованная форма кристаллического лютеина FloraGlo
- запатентованная форма зеаксантина Optisharp
- 250 мг компонента ДГК в одной капсуле
- принимается только одна капсула ежедневно

Gemioptal® TOP Q прошел подробным анализом всех активных веществ в аккредитованных лабораториях.

Gemioptal® - Биологически активные добавки

Глазная клиника Gemini вкладывает немалые усилия в разработку лучших биологически активных добавок, помогающих предотвращать проблемы со

зрением. Препараты серии Gemioptal® были разработаны в глазной клинике Gemini на основе специального исследования, клинического тестирования и опыта наших врачей в сотрудничестве с известными производителями пищевых добавок.

Gemioptal® FORTE является основным типом препарата на базе лютеина, зеаксантина и женьшеня. В клинической практике он рекомендуется пациентам, прежде всего, как основная профилактика против возрастной макулярной дегенерации.

Gemioptal® HERBAL является продвинутым продуктом на базе китайских трав. В клинической практике мы чаще всего рекомендуем Gemioptal® HERBAL людям с раздраженными глазами из-за недостатка слез или их сниженного качества, у помутнений стекловидного тела и наступающей пресбиопии.

Gemioptal® TOP Q является первоклассным продуктом на базе кристаллического лютеина, омега-3 жирных кислот и цинка. В клинической практике пациенты применяют его, прежде всего, как расширенную профилактику против возрастной макулярной дегенерации.

Имплантация золотого глазного фильтра

Клиника Gemini разработала косметический золотой глазной фильтр, который с сентября 2013 года эксклюзивно предлагает в Чешской Республике.

Золотой фильтр изготовлен лазером с помощью нанотехнологий. Фильтры имплантируются в глаз лазером, причем чаще всего в паре, т.е. два фильтра в один глаз. После операции не последует никаких ограничений.

Фильтр диаметром 1 мм и толщиной лишь несколько микрометров имеет круглую форму. При обычном дневном свете фильтр видим с расстояния двух метров. При искусственном освещении видимость еще лучше. Человек, имеющий фильтр в глазу, видит его только при взгляде в зеркало. Фильтры можно в случае необходимости из глаза опять вынуть. Лазерная имплантация глазного фильтра возможна либо как самостоятельное вмешательство, либо в комбинации с лазерной коррекцией зрения.

LASIK ReLEx Smile

Аппаратное оснащение клиники в 2014 году расширилось за счет лазера VisuMax компании ZEISS, международного лидера в области медицинской техники и оптических аппаратов. Фемтосекундный лазер применяется для коррекции зрения

методом LASIK ReLEx Smile. Этот новый и очень бережный метод является минимально инвазивным и комфортным для пациента благодаря употреблению только одного лазера. Фемтосекундный лазер создает небольшой разрез в роговице. Разрез выразительно меньше, чем при создании роговичного лоскута у других методов. Это быстрое амбулаторное вмешательство проводится при поверхностной анестезии только с употреблением глазных капель. Это приносит ряд преимуществ, как, например, минимальное механическое нарушение роговицы и снижение риска синдрома сухого глаза. Также риск инфекции является очень низким благодаря миниатюрному разрезу.

Z8

Глазная клиника Gemini первой в Чешской Республике использовала самый современный лазер Z8 7 мая 2015 года. В первый же день вмешательству этим швейцарским лазером подверглось несколько пациентов в Праге-Крчи. Новый лазер Z8 приводит к дальнейшему повышению точности и бережности операций устранения катаракты и рефракционных операций. Лазер оснащен технологией формирования изображения ОКТ, благодаря которой хирург имеет возможность видеть тонкие структуры внутри глаза, что способствует безопасному и точному вмешательству.

Впервые в Чехии лазер был представлен научному сообществу по случаю восьмого Злинского офтальмологического фестиваля, организованного клиникой Gemini в марте 2015 года. Лазер был продемонстрирован специалистам в области офтальмологии в живой хирургии, транслируемой из глазной клиники Gemini в Злине. В мире его применяют, например, клиники в Швейцарии, Германии или Японии.

Самый быстрый лазер в мире в клинике Gemini

Япония, Оман и Злин — это единственные три места в мире, в которых в начале октября 2013 пациенты могли пройти операцию по коррекции зрения самым быстрым лазером в мире AMARIS 1050 RS.

Люди могут избавиться от близорукости, дальнозоркости или астигматизма в течение нескольких минут. Самый новый лазер немецкой фирмы Schwind AMARIS 1050 RS корректирует близорукость на одну диоптрию за 1,5 секунды. Новый лазер регистрирует микродвижения глаза в течение операции в шести измерениях и

непрерывно компенсирует их влияние на точность проходящего лазерного вмешательства. Лазер нанесет на поверхность глаза больше чем 1000 лазерных импульсов в секунду, что, для сравнения, в четыре раза больше, чем современный лазер Zeiss MEL80 или в два раза больше, чем лазер Alcon WaveLight.

Глазная клиника Gemini является лучшей по оборудованию клиникой для проведения лазерных операций в Чешской Республике.

Лазерная операция на глазах

Как проходит лазерная операция на глазах

Лазерные операции на глазах сегодня требуют лишь минимального применения механических инструментов. Важные части операции проводятся только с помощью лазеров, что приносит высокую степень точности, безопасности и бережности. Глаз обезболивают анестезирующими каплями, так что вмешательство безболезненно. Пациенты только описывают чувство мягкого давления в начале операции. Лазерная операция на глаза на сегодняшний день — это кратковременное амбулаторное вмешательство, которое, как правило, проводится на обоих глазах в один день. После нее вы можете уйти в сопровождении домой. Благодаря бережным технологиям и процедурам послеоперационное течение очень быстрое — часто, например, пациент приходит в пятницу на операцию и в понедельник нормально идет на работу.

Методы коррекции зрения лазером

Лазерные операции на глазах прошли развитие, в конце которого в данный момент стоит метод LASIK фемтосекундным лазером с применением 6D лазера (6D DIAMANT LASIK). Он чрезвычайно точный и позволяет корректировать широкий спектр дефектов зрения — близорукость, дальнозоркость и астигматизм. Менее инвазивным является безлоскутный метод Lasik ReLEx Smile, при котором используется 3D фемтосекундный лазер. Он применяется только при высокой близорукости и астигматизме. К другим современным методам относятся LASIK и epi-LASIK. Большинство из них в Чешской Республике внедрил главный врач Стодулка — LASIK в 1995 году, epi-LASIK в 2004 году и femto-LASIK в 2006 году. Лазерную коррекцию зрения мы проводим также с применением лазера VICTUS. Это первый фемтосекундный лазер в мире, подходящий как для лазерных коррекций зрения, так и для лазерных операций на хрусталике. Глазная клиника Gemini принимала участие в его разработке. Операции на хрусталике этим лазером мы

начали осуществлять первыми в Европе, а лазерные коррекции зрения этим лазером — первыми в мире. В настоящее время клиника Gemini является единственным лечебным учреждением в Чешской Республике, проводящим этим лазером операции на хрусталике и лазерные коррекции зрения методом LASIK.

Время от времени может случиться, что некоторые дефекты зрения не подходят для лазерной коррекции, но есть возможность их корректировать путем имплантации специальных интраокулярных линз. Это операция с т. н. мультифокальной, трифокальной или факичной линзой. Опять же, самый подходящий метод может предложить опытный офтальмолог только после обследования глаз.

Другие лазерные методы:

LASIK ReLEx Smile

Главным отличием метода ReLEx Smile от классического метода LASIK является удаление части роговицы, т. н. лентикулы, вместо шлифования роговицы под тонким слоем — лоскутом. Удаление без создания лоскута минимизирует лазерное вмешательство в роговицу, но с другой стороны, не достигает такой высокой точности как метод 6D DIAMANT LASIK. Мы применяем ReLEx Smile главным образом для операций при высокой степени близорукости. Этим методом пока невозможно водить операции для устранения дальнозоркости, нерегулярных дефектов (абберации высшего порядка), данный метод также невозможно повторять.

PRK, no touch PRK, surface ablation

Это варианты такого же метода, когда операция лазером проводится прямо на поверхности роговицы. Недостатком, прежде всего, является послеоперационная болезненность и длительное время заживления. Преимуществом является меньшее вмешательство в роговицу, чем у остальных методов. No touch PRK означает удаление лазером эпителия.

Операция катаракты

Катаракта — помутнение хрусталика глаза

Катаракта появляется, прежде всего, в пожилом возрасте, в исключительных случаях у молодых людей или детей. Единственное возможное лечение — операция, при которой мутный хрусталик заменяется новой искусственной интраокулярной линзой.

Существует два способа проведения операции — стандартный ультразвуковой и более современный лазерный. Ультразвуковую операцию с имплантацией стандартного хрусталика оплачивают страховые компании — так что она бесплатная. Лазерная операция более безопасная, точная и бережная, проводится она за дополнительную плату. Пациент также может выбрать из различных типов интраокулярных линз, отличающихся оптическими свойствами.

Глазная клиника Gemini, управляемая главным врачом, доктором медицины Павлом Стодулкой, между прочим, известная операциями по удалению катаракты через микроразрез, обеспечивающими высокое качество зрения. Операция удаления катаракты является наиболее распространенным во всем мире хирургическим вмешательством. Сегодня благодаря современным технологиям и материалам это безболезненное амбулаторное вмешательство, длящиеся несколько минут.

Операция по удалению катаракты фемтосекундным лазером

Глазная клиника Gemini с февраля 2012 года первой в Европе стала проводить лазерные операции по удалению катаракты с применением фемтосекундного лазера VICTUS и с 2015 года с применением самого передового лазера для глазных операций в мире — Ziemer Z8. Некоторые шаги операции, проводимые при классическом методе с помощью микрохирургических инструментов, теперь выполняются лазером. Новый метод по сравнению с ультразвуковой операцией катаракты поэтому является более бережным, безопасным и намного более точным. Лазер VICTUS предоставляет хирургу возможность индивидуально настроить требуемые параметры по конкретному глазу данного пациента. Во время вмешательства хирургу показана в реальном времени структура переднего сегмента глаза, что способствует безопасному и контролируемому течению операции.

Лазер VICTUS не выполняет все шаги, которые хирург-офтальмолог при операции классическим методом выполняет вручную. Лазер только способствует большей точности, бережности и безопасности вмешательства тем, что некоторые части вмешательства выполняются только с помощью лазерного луча. Таким образом отпадает необходимость применения некоторых инструментов. Дальнейшим преимуществом также является пониженное напряжение нежных структур внутри глаза. При операции по удалению катаракты классическим методом помутненный хрусталик сначала удаляется с помощью ультразвука. Благодаря замене ультразвука на работающий без физического контакта с хрусталиком лазер, этот шаг является намного бережнее, так что энергетическое и механическое напряжение глаза ниже.

Лазер VICTUS был первым фемтосекундным лазером в мире, подходящим как для лазерных коррекций зрения, так и для лазерных операций на хрусталике. Глазная клиника Gemini принимала участие в его разработке. Операции на хрусталике с применением этого лазера мы начали осуществлять первыми в Европе, а лазерные коррекции зрения с помощью этого лазера — первыми в мире. В настоящее время клиника Gemini является единственным лечебным учреждением в Чешской Республике, которое проводит этим лазером операции на хрусталике и лазерные коррекции зрения методом LASIK.

С мая прошлого года глазная клиника Gemini является единственным в Чешской Республике обладателем швейцарского фемтосекундного лазера Z8, в настоящее время одним из самых современных лазеров в мире. Лазер невероятно универсальный. При операции катаракты он принимается в начале операции для разделения помутненного хрусталика на маленькие фрагменты, которые последовательно отсасываются из глаза. Лазер оснащен технологией формирования изображения ОКТ, благодаря которой хирург имеет возможность наблюдать структуры внутри глаза. Это способствует очень безопасному и точному вмешательству.

7. Translatologický komentář

Tato kapitola demonstruje, které překladové postupy (tzv. překladové transformace) jsem uplatnila při překládání uvedeného textu. Jejich dělení se odvíjí od pojetí Z. Vychodilové. Překladové transformace jsou neodmyslitelnou součástí procesu překládání a ve výchozím textu jich bylo využito bezpočet, následující klasifikace však uvádí jen zlomek, který bude sloužit za příklad.

Podle Z. Vychodilové pojem překladová transformace označuje překladovou operaci, při níž se překladová jednotka výchozího jazyka v jazyce cílovém mění ve formálně odlišnou jednotku, zachováváje společný obsah. K překonání lexikálních, gramatických a stylistických odlišností překladových jednotek se využívá překladové transformace. (Vychodilová, 2013: 35)

Formální transformace:

1. Transkripce (Транскрипция)

Fonetický přepis lexikální jednotky výchozího jazyka pomocí písmen cílového jazyka.

Některá vlastní jména osob by bylo velmi nepřirozené převést do cílového jazyka transliterací, a proto bylo nutné jejich transkripci dohledat na internetu.

Dr. Ivo Nijs - доктор Иво Нис, Dr. Huib Lodewijks - доктор Хейб Лодевейкс

2. Transliterace (Транслитерация)

Grafický přepis lexikální jednotky originálu pomocí písmen cílového jazyka.

Transliterace se v textu týkala vlastních jmen, která bylo nutné přepsat do azbuky.

Z vlastních jmen to byla především jména osob:

Pavel Stodůlka - Павел Стодулка, Tomáš Baťa - Томаш Батя, Hana Charvátová - Гана Харватова

Dále ale byly transliterovány i názvy obcí jako:

Zlín - Злин, Vsetín - Всетин

3. Transplantace (Трансплантация)

V případech, kdy jsou grafické systémy výchozího a cílového jazyka odlišné, může překladatel zvolit přenos lexikální jednotky do cílového jazyka se zachováním grafického systému jazyka výchozího. V některých případech může být transplantace doplněna překladem cizojazyčného názvu.

Transplantace bylo při překládání využíváno velice často ve spojení s názvy jednotlivých laserů nebo operačních metod, tak jak je tomu i na stránkách ruských očních klinik. Dále bylo této formální transformace využito pro překlad názvů firem a především názvu samotné kliniky Gemini.

operace LASIK - операция LASIK, Laser AMARIS 750 - Лазер AMARIS 750, firmy Bausch & Lomb - фирмы Bausch & Lomb, oční klinika Gemini - глазная клиника Gemini

4. Kalkování (Калькирование)

Lexikální jednotka výchozího textu je přeložena způsobem záměny jednotlivých morfémů (nebo slov) za jejich ekvivalenty.

Kalkování při překladu složených termínů:

rooperační - послеоперационный, dalekozrakost - дальнозоркость, mikropohyby - микродвижения

5. Záměna gramatických kategorií (Замена грамматических категорий)

Záměna slovesného vidu dokonavého na nedokonavý

Ve druhé fázi se změní tvar rohovky laserem tak, aby se odstranila oční vada. Nakonec se lamela vrátí do původní polohy, ... - На втором этапе изменяется с помощью лазера форма роговицы так, чтобы устранить дефект зрения. Наконец лоскут возвращается в исходное положение, ...

6. Záměna slovních druhů (Замена частей речи)

Záměna podstatného jména přídavným

lokální znečitlivění oka kapkami - местная капельная анестезия

Záměna přídavného jména podstatným

*Venturiho vakuové pumpy - вакуумного насоса Вентури
epitel je odstraněn laserem - удаление лазером эпителия*

7. Záměna větných členů (Замена членов предложения)

Přívlastek shodný byl zaměněn přívlastkem neshodným:

membránu s endotelovými buňkami rohovky - мембрану с клетками эндотелия роговицы.

8. Univerbizace (Универбизация)

Překlad dvouslovného (nebo víceslovného) výrazu jednoslovným.

Univerbizace se týkala termínů jako:

UV záření - ультрафиолет, šedý zákal - катаракта

9. Multiverbizace (Мультивербизация)

Opak univerbizace – jednoslovný výraz je přeložen víceslovným.

Multiverbizací byly transformovány jak termíny, tak i slovesa:

pracoviště - лечебное учреждение, sklivec - стекловидное тело

podíleli se na dokončení jeho vývoje - принимали участие в завершении его разработки

10. Změna slovosledu (Изменение порядка слов)

Změna slovosledu při překladu materiálů o klinice Gemini by se dala považovat za nejčastěji využívanou překladovou transformaci.

Krátkozrakosti, dalekozrakosti nebo astigmatismu se mohou lidé zbavit během několika minut. - Люди могут избавиться от близорукости, дальнозоркости или астигматизма в течение нескольких минут.

Schopnost vidět bez brýlí na různé vzdálenosti je po této operaci již trvalá. - После этой операции способность видеть без очков на разные расстояния уже постоянная.

11. Kompresse/dekompresse výrazu (Компрессия/декомпрессия выражения)

Jedná se o zhuštění nebo naopak rozvolnění výrazu v cílovém jazyce.

Kompresse byla při překládání používána znatelně častěji než dekomprese, což je možno odůvodnit obecně častějším používáním přídavných jmen slovesných a přechodníků v ruském jazyce.

Při manipulaci s membránou je využívána bezdotyková metoda, kdy je membrána manipulována tekutinou a bublinkou vzduchu. - При манипуляции с мембраной применяется бесконтактный метод обращения с помощью жидкости и пузырька.

Ovšem při překladu jsem volila i metodu dekomprese výrazu:

Jako první v České republice a deváté zdravotnické zařízení na světě byla klinika Gemini vybavena novým laserem Valon pro ošetření sítnice. - Клиника Gemini была первой в

Чешской Республике и девятым медицинским учреждением в мире, которое было оснащено новым лазером VALON для обработки сетчатки.

12. Záměna gramatického statusu větné konstrukce (Замена грамматического статуса предложения)

Trpná konstrukce byla zaměněna činnou:

Flitr je za běžného denního světla viditelný ze vzdálenosti dvou metrů. - При обычном дневном свете фильтр видим с расстояния двух метров.

13. Spojení/rozdělení vět (Объединение/расчленение предложений)

Příklad spojení:

Průměr filtru je 1 mm a tloušťka jen několik mikrometrů. Má kulatý tvar. - Фильтр диаметром 1 мм и толщиной лишь несколько микрометров имеет круглую форму.

Příklad rozdělení:

Tato jehla má dvě části a ta nejtenčí, kterou se aplikuje lék, má vnější průměr jen 0,15 mm. - Эта игла состоит из двух частей. Самая тонкая часть, с помощью которой вводится лекарство, обладает внешним диаметром всего лишь 0,15 мм.

Sémantické (lexikálně-sémantické) transformace:

1. Konkretizace (Конкретизация значений)

Konkretizace označuje záměnu lexikální jednotky s širším významem ve výchozím jazyce za výraz cílového jazyka, který má konkrétnější význam.

a jsou na membráně jen v jedné vrstvě - на мембране образуют только один слой

2. Generalizace (Генерализация значений)

Generalizace znamená, že lexikální jednotka je zaměněna v cílovém jazyce méně konkrétní jednotkou.

sítnicový laser - офтальмологический лазер

3. Modulace (Модуляция значений)

Modulace využívá logického závěru, který vyplývá z významu lexikální jednotky ve výchozím jazyce.

Transplantace je indikována v případě, že rohovka je špatně průhledná a stav není možno vyléčit očními kapkami. - Пересадка роговицы показана в случае, если роговица теряет прозрачность, и это состояние нельзя вылечить глазными каплями.

4. Celková transformace (Целостное преобразование)

Slovní obrat nebo celá věta fungují jako jedna jednotka a překládají se jako celek. Obvykle jsou tímto způsobem překládány frazeologismy.

přišla na operační sál „po svých“ - пришла в операционный зал «на своих двоих»

5. Rozšíření informačního základu (Расширение информационной основы)

Překladačel v tomto případě do textu zahrnuje doplňující informace, které slouží čtenáři pro lepší porozumění. Ve své práci jsem k rozšíření informace přistoupila při překladu místního názvu, abych čtenáři usnadnila orientaci v obsahu sdělení.

Paní Češková z Jarcové na Vsetínsku... - Пациентка по фамилии Чешкова из села Ярцова микрорегиона Всетин...

6. Explikace (Экспликация)

Jedná se o lexikálně-gramatickou transformaci, při které je lexikální jednotka do cílového jazyka přeložena slovním spojením, které více objasňuje význam této jednotky.

štěr z jejího vlastního zubi - тонкая пластинка из ее собственного зуба

Při překladu jsem ve větší nebo menší míře použila většinu běžných překladových transformací. Nejfrekventovanějšími z nich byly transplantace, komprese a záměna slovosledu.

ZÁVĚR

Za cíl své bakalářské práce jsem si zvolila překlad propagačních materiálů kliniky Gemini z češtiny do ruštiny. Cílem bylo i stylistické zařazení výchozího textu do systému funkčních stylů. V práci je překlad doplněn translatologickým komentářem a česko-ruským glosářem.

Po teoretické průpravě měl vzniknout adekvátní překlad z češtiny do ruštiny, jehož výsledek by měl být natolik kvalitní, že by jej popřípadě mohla použít i samotná klinika. Díky zvolenému tématu jsem měla možnost vyzkoušet si práci překladatele a tato činnost mě obohatila o mnoho zkušeností. Největším přínosem bylo seznámení se s obtížností překladu z češtiny do ruštiny. Navíc jsem si uvědomila všechny nástrahy a složitosti, se kterými se překladatel při své práci setkává. Svůj výsledný překlad jsem podrobila korektuře ruského rodilého mluvčího, který v již přeloženém textu opravil všechny nedostatky. Na závěr tedy mohu konstatovat, že překlad ve své nynější podobě odpovídá kvalitnímu ruskému textu.

Co se týče stylistického zařazení, v praktické části jsem srovnala text originálu s výše uvedenými rysy odborného, publicistického a reklamního stylu. Ve výsledku se ukazuje, že text je především publicistické povahy, a to zejména proto, že je adresován širší veřejnosti s funkcí nejen informační, ale i přesvědčovací. Tato funkce a okruh čtenářů pak ovlivňují zvolené jazykové prostředky. Zároveň se v originálním textu objevují i rysy odborného stylu, jako jsou termíny a spisovný jazyk celého projevu. Tyto znaky odborného stylu nepochybně souvisejí s tématem laserových očních operací. Časté poukazování na výjimečnost kliniky, veškerou její činnost a přínos pro oční medicínu dodávají materiálům reklamní ráz. Je v nich patrná snaha upoutat potencionální klientelu, proto jsem text zčásti přiřadila k reklamnímu stylu. Z hlediska stylistického zařazení tedy mohu považovat cíl práce za splněný.

V dalších kapitolách již pouze doplňuji nejdůležitější části práce. V kapitole Problematika překládaného textu jsem seznámila čtenáře s nejobtížnějšími pasážemi a problémy, se kterými jsem se setkala v procesu překladu. Považovala jsem za zajímavé uvést významné změny, kterých text nabyl po korektuře, a proto byla polovina kapitoly věnována provedeným úpravám. V translatologickém komentáři jsem spolu s příklady uvedla veškeré překladové transformace, kterých jsem v procesu překladu využila. Doplnující kapitoly shledávám za velice přínosné, neboť mně osobně zajistily zpětný pohled na celý

proces překladu, jímž jsem se dlouho zabývala. Jednalo se svým způsobem o zhodnocení a završení celé mé překladatelské činnosti.

Bakalářská práce je v příloze doplněna o česko-ruský glosář, ve kterém jsou uvedeny jak termíny, tak i veškerá slovní zásoba týkající se očního lékařství. Tato příloha může v budoucnu sloužit pro potřeby kliniky nebo se stát výchozím bodem pro mé další překlady z této oblasti.

РЕЗЮМЕ

Темой настоящей бакалаврской работы является перевод рекламных материалов глазной клиники Gemini с транслатологическим комментарием. Ее цель состоит в определении, к которым функциональным стилям принадлежит текст оригинала. Наряду с переводом возник и чешско-русский глоссарий, насыщенный терминами и общеупотребительной лексикой из области глазной медицины.

Частная глазная клиника Gemini была основана в 2003 году в городе Злин, и в настоящее время под той же маркой работает девять клиник, включая филиал в Вене. Клиника является самой большой в Чешской Республике. Эту тему я выбрала для перевода по двум причинам. Во-первых, я живу возле города Злин и стараюсь интересоваться городом и всем происходящим в нем, а частная глазная клиника Gemini способствует приобретению известности города в области медицины в Чешской Республике и в мире. Во-вторых, меня интересует тема лазерных операций, так как в прошлом я замышляла пройти лазерную операцию. Заведующий и главный врач глазной клиники Gemini в Злине, доктор медицины Павел Стодулка, помимо всего прочего в 2005 году был избран личностью Злинского края и оценен медицинским факультетом Университета имени Палацкого по случаю годовщины 70 лет со дня восстановления университета. Эти и многие другие почести вызвали во мне интерес к клинике и, возможно, это стало следующей причиной, по которой я выбрала данную тему для своей бакалаврской работы. В итоге я могу сказать, что эта тема обогатила меня как новой информацией о лазерных операциях на глазах, так и новым опытом работы с переводом.

Работа состоит из двух частей — теоретической и практической. Помимо этого, в состав работы входят два приложения — чешско-русский глоссарий и оригинал текста. Для создания теоретической части я пользовалась различными публикациями чешских и русских авторов, о которых я упоминаю в следующих абзацах, посвященных отдельным главам. Что касается самого перевода, исходный текст взят из книги «10 лет глазной клиники Gemini», изданной в 2014 году. Во время моей работы на переводе возникло второе издание этой публикации под названием «История глазной клиники Gemini», из которого я использовала некоторые новые и интересные по содержанию части, дополняющие уже составленный текст оригинала. Веб-страницы глазной клиники gemini.cz со

статьями о лазерной операции на глазах и операции катаракты стали следующим источником для моего перевода.

В теоретической части работы в первой главе я в первую очередь разбираю теорию перевода. Ссылаясь главным образом на русские источники (Комиссаров, Бархударов, Федоров), я создала статью, знакомящую читателя с тем, что обозначает понятие перевод. Ввиду того, что переводом может считаться как деятельность, так и ее результат, я привожу взгляды двух авторов — Бархударова и Левого — на процесс перевода. Далее я объясняю особенности перевода текста научного стиля и прихожу к выводу, что его выполнение проще, чем перевод художественного текста. Причиной этому служит наличие терминологии в специальных текстах, однако очень важную роль играет компетенция переводчика в данной области.

Стиль и стилистика — это важные понятия, которые необходимо было объяснить, прежде чем я приступила к классификации функциональных стилей. Оказывается, что существует несколько разных стилей. В рамках лингвистики можно говорить о стиле языковом, авторском или о стиле литературной школы. Стилистика представляет собой научную дисциплину. Функциональные стили отличаются друг от друга своей функцией высказывания и вместе составляют систему функциональных стилей. Для создания обзора разных подходов к классификации функциональных стилей, я работала с публикациями чешских и русских лингвистов. После их сравнения в конце главы я констатирую, что не нахожу между ними выразительных отличий.

Третья глава посвящена анализу стилей, а именно научному и публицистическому. Кроме того, в рамках публицистического стиля я упоминаю также рекламный стиль, который имеет с ним много общего, хотя обнаруживает и другие специфические черты. Среди чешских лингвистов и теоретиков перевода я цитирую Бечку, Чехову, Едличку, Губачека и других. Я старалась пользоваться и источниками на русском языке, авторами которых были Розенталь, Мурат, Свинцова, Голуб.

На основе изучения специальной литературы я создала собственную характеристику научного и публицистического стилей. Научный стиль определяет его функция, состоящая в передаче точной, ясной и логично упорядоченной информации, в которой отсутствует эмоциональный аспект. Важную роль здесь играют понятия, абстрактная лексика и ссылки на источники. Особым признаком научного стиля

является использование терминов, однозначных названий определенных понятий в рамках какой-нибудь области науки, техники и т. д. В научном стиле также часто используются устойчивые словосочетания и возникают аналитические конструкции. Язык стиля — литературный.

Публицистический стиль имеет также свои особенности. Основными требованиями публицистического стиля являются краткость, наглядность, актуальность и ясность сообщения. Требование актуальности влияет на язык стиля в таких непосредственных ситуациях как беседа или дискуссия. В публицистическом стиле иногда употребляются и элементы нелитературного языка — разговорные выражения или сленг. К следующим особенностям относится наличие устойчивых оборотов или повторяющейся лексики. Напротив тому, составной частью публицистического стиля является и лексика, которая меняется в зависимости от политических и социальных событий. Функция публицистического стиля заключается не только в сообщении информации, но также в убеждении в ее правоте.

В конце теоретической части бакалаврской работы, в рамках публицистического стиля, я затрагиваю также рекламный стиль, и тем самым обращаю внимание на его отличие от стиля публицистического. Поскольку в составленном исходном тексте проявляется лишь небольшое количество признаков рекламного стиля, я упоминаю прежде всего те из них, которые ему отвечают. Впрочем, если заглянуть в книгу «10 лет глазной клиники Gemini», в ней можно найти больше признаков рекламного стиля. Я разбираю это более подробно в следующей главе. Для рекламного стиля типичны слоганы и оценочные имена прилагательные, часто имеющие форму превосходной степени. В текстах прослеживается стремление авторов к оригинальности. Графическому оформлению отводится ключевая роль, и текст становится сопроводительным элементом. Цель коммуникации заключается в убеждении читателя.

Практическая часть состоит из четырех глав, причем именно эта часть выполняет цель работы. Четвертая глава продолжает теоретическую часть, в ней я занимаюсь определением стиля текста оригинала. В нескольких абзацах я сравниваю главные признаки научного и публицистического стилей с чертами текста оригинала. При этом я обращаю внимание прежде всего на функцию исходного текста и круг

читателей, которые в определении стиля текста играют немалую роль. В конце концов я прихожу к выводу, что текст по характеру можно отнести ко всем трем стилям (включая рекламный), так как он соответствует их чертам. В конце этой главы я возвращаюсь к книге «10 лет глазной клиники Gemini» и сообщаю о ее графической и содержательной сторонах.

В следующей главе «Проблематика переводимого текста» я рассматриваю весь процесс перевода. В течение своей работы над переводом я часто пользовалась интернетом, а именно интернет-словарем seznam.cz, далее поисковиком Google и многоязычным словарем Glosbe. Здесь я старалась описать процесс своей работы над переводом со всеми его сложностями. С этой целью я указываю те части исходного текста, которые чем-либо отличались, например, были очень трудными для перевода или требовали креативного подхода. Что касается названий лазеров или чешских и иностранных имен и фамилий, я объясняю, которые переводческие приемы я использовала и почему.

Процесс выполнения перевода я закончила направлением его на корректуру, таким образом, окончательная версия перевода исправлена носителем языка, специализирующимся в области здравоохранения. В конце главы, посвященной проблематике переводимого текста, показаны примеры основных изменений, проведенных в тексте перевода в ходе корректуры. Эти поправки разделены по их характеру с точки зрения лексикологии, морфологии и морфосинтаксиса.

Шестая глава представляет собой сам перевод и самую главную часть бакалаврской работы. На основе подготовки путем изучения специальной литературы о переводе и посещения лекций, посвященных переводу, я начала работать над переводом. Перевод представлял для меня сложную задачу, но текст оригинала был настолько интересным, что я считаю его выбор удачным.

Окончательной фазой бакалаврской работы было создание транслатологического комментария. В нем я придерживаюсь концепции переводческих приемов З. Выходиловой, которая делит их по характеру на две группы — формальные трансформации и лексикально-семантические. В начале я объясняю читателю, что такое переводческий прием и потом уже перечисляю все приемы, которые я использовала в процессе перевода. Суть каждого из них я описываю и привожу пример из текста перевода.

Работу завершает Заключение, в котором я кратко резюмирую всю работу и в принципе отвечаю на вопрос, была ли выполнена цель работы. Я прихожу к выводу, что в соответствии с заданием был создан адекватный перевод рекламных материалов клиники, текст оригинала был отнесен к функциональным стилям, и был создан транслатологический комментарий. Все это позволяет мне полагать, что цель работы была выполнена.

После резюме следуют еще два приложения. Первое из них — чешско-русский глоссарий. В его состав входит общеупотребительная лексика, которая тематически относится к области глазной медицины, а также все термины, появившиеся в материалах. Второе приложение представляет собой текст оригинала.

BIBLIOGRAFIE

Česká literatura

BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. 1. vyd. Praha : Academia, 1992. ISBN 8020000208.

ČECHOVÁ, Marie et al. *Současná česká stylistika*. Vyd. 1. Praha : ISV nakladatelství, 2003. Jazykověda. ISBN 8086642003.

GROMOVÁ, Edita - HRDLIČKA, Milan. *Antologie teorie odborného překladu : (výběr z prací českých a slovenských autorů)*. Vydání první. Ostrava : Repronis, 2003. ISBN 80-7329-026-X.

HUBÁČEK, Josef. *Učebnice stylistiky pro posluchače pedagogických fakult, studenty učitelství v 1.-4. ročníku základní školy*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

KROBOTOVÁ, Milena. *Úvod do české stylistiky*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. Skripta. ISBN 80-244-0315-3.

LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 4., upr. vyd. Autor úvodu Zuzana JETTMAROVÁ. Praha: Apostrof, 2012, 367 s. ISBN 978-80-87561-15-7.

MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika češtiny*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4973-4.

MINÁŘOVÁ, Eva. *Základy stylistiky češtiny*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 1996. ISBN 8021014369.

PLÁŠEK, Radovan. *Odborný text*. 1. vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7175-9.

REJMÁNKOVÁ, Miloslava - JEDLIČKA, Alois - FORMÁNKOVÁ, Věra. *Základy české stylistiky*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1970. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

Translatologica Pragensia IV. Editor Milan HRALA. Praha: Univerzita Karlova, 1992, 217 s. Acta Universitatis Carolinae. Philologica. ISSN 0567-8269.

VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Vvedenije v teoriju perevoda dlja rusistov*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. Skripta. ISBN 978-80-244-3417-9.

ŽVÁČEK, Dušan. *Kapitoly z teorie překlada. [Díl] 1, (Odborný překlad)*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995, 51 s. ISBN 807067489X.

Ruská literatura

БАРХУДАРОВ, Леонид Степанович. *Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода*. Москва: Международные отношения, 1975.

ГОЛУБ, Ирина Борисовна. *Русский язык и культура речи*. Москва : Логос, 2004. ISBN 5940100236.

КОМИССАРОВ, Вилен Наумович. *Современное переводоведение: учебное пособие*. Москва: ЭТС, 2004. ISBN 5933860301.

МУРАТ, Владилена Павловна. *Об основных проблемах стилистики : материалы к курсам языкознания*. Москва : Издательство Московского университета, 1957.

РОЗЕНТАЛЬ, Дитмар Ельяшевич - ФОМИНА, Маргарита Ивановна - ВАЛГИНА, Нина Сергеевна. *Современный русский язык*. 5. изд. перераб. Москва : Высшая школа, 1987.

РОЗЕНТАЛЬ, Дитмар Ельяшевич. *Практическая стилистика русского языка*. Москва : Высшая школа, 1965.

СВИНЦОВА, И. Ю. *Культура русской речи и практическая стилистика русского языка*. 1. изд. Градец-Кралове : Гаудеамус, 2004. ISBN 8070413786.

ФЕДОРОВ, Андрей Венедиктович. *Основы общей теории перевода : (лингвистический очерк)*. 3. перераб. и допол. изд. Москва : Высшая школа, 1968.

Internetové slovníky a jiné zdroje

Glosbe: vícejazyčný on-line slovník [online]. Dostupné také z: <https://cs.glosbe.com/>

Seznam slovník [online]. Dostupné také z: <https://slovník.seznam.cz/cz-ru/>

Справочно-информационный портал gramota.ru [online]. Dostupné také z: <http://gramota.ru/>

Викисловарь [online]. Dostupné také z: <https://ru.wiktionary.org/wiki/>

Zdroje překládaného textu

Operace očí laserem. *Gemini: Oční klinika* [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.gemini.cz/zakroky/operace-oci-laserem/>

Operace šedého zákalu. *Gemini: Oční klinika* [online]. [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.gemini.cz/zakroky/operace-sedeho-zakalu/>

STODŮLKA, Pavel a kol. *Historie oční kliniky Gemini* [online]. 2. Průhonice: GEMINI oční klinika, 2016 [cit. 2017-03-03]. ISBN 978-80-270-0466-9. Dostupné z: <http://www.gemini.cz/wp-content/uploads/fotokniha/FotoknihaHistorieGemini.pdf>

STODŮLKA, Pavel. *10 let oční kliniky Gemini: Gemini oční klinika - 10 let péče o zrak*. Průhonice: Gemini oční centrum, 2014. ISBN 978-80-260-6191-5.

PŘÍLOHY

Příloha 1 – Česko-ruský glosář

A

aberace

~ aberace vyššího řádu

anestezie

~ celková anestezie

astigmatismus

B

brýle

~ brýle na čtení

~ brýle na dálku

buňka

~ endotelové buňky

Č

čočka (biologická)

~ zkalená čočka

čočka (umělá)

~ facká čočka

~ multifokální čočka

~ presbyopická facká čočka

~ trifokální čočka

~ umělá nitrooční čočka

D

dalekozrakost

dárce

DHA složka

dioptrie

doplňky

~ doplňky stravy

аберрация, -и; ж.

~ аберрация высшего порядка

анестезия, -и; ж

~ общая анестезия

астигматизм, -а; м.

очки, -ов; мн.

~ очки для чтения

~ очки для дали

клетка, -и; ж.

~ клетки эндотелия

хрусталик, -а; м.

~ помутненный хрусталик

линза, -ы; ж.

~ факичная линза

~ мультифокальная линза

~ пресбиопическая факичная линза

~ трифокальная линза

~ искусственная интраокулярная

линза

дальнозоркость, -и; ж.

донор, -а; м.

компонент ДГК, -а; м.

диоптрия, -и; ж.

добавки, -вок; ж.

~ биологически активные добавки

E

endotel

эндотелий, -я; м.

epitel

эпителий, -я; м.

CH

chirurg

хирург, -а; м.

~ oční chirurg

~ глазой хирург/
хирург-офтальмолог

chirurgie

хирургия, -и; ж.

~ laserová oční chirurgie

~ лазерная глазоня хирургия

~ oční chirurgie

~ глазоня хирургия

I

implantace

имплантация, -и; ж.

~ implantace trifokální čočky

~ имплантация трифокальной линзы

~ implantace umělé rohovky

~ имплантация искусственной
роговицы

implantovat

имплантировать

infekce

инфекция, -и; ж.

injekce

инъекция, -и; ж.

~ anestetická injekce

~ анестезирующая иньекция

~ nitrooční injekce

~ внутриглазоня иньекция

K

kapky

капли, -ель; м.

~ anestetické kapky

~ анестезирующие капли

~ oční kapky

~ глазоне капли

keratokon

кератоконус, -а; м.

klinika

клиника

~ oční klinika

~ глазоня клиника

korekce

коррекция, -и; ж.

~ korekce očních vad

~ коррекция зрения

~ laserová oční operace

~ лазерная коррекция зрения

~ odstranění 1 dioptrie

~ коррекция близорукости на 1
диоптрию

krátkozrakost

близорукость, -и; ж.

~ vysoká krátkozrakost	~ близору́кость вы́сокой степе́ни
krystalický lutein	кристаллический лютеин , -а; м.
L	
lamela	лоскут , -а; м.
laser	лазер , -а; м.
~ femtosekundový laser	~ фемтосекундный лазер
laserový paprsek	лазерный луч , -а; м.
laserový puls	лазерный импульс , -а; м.
léčba	лечение , -я; ср.
lékař	врач , -а; м.
~ oční lékař	~ офтальмолог
lékařská kontrola	медицинский осмотр , -а; м.
lentikula	лентикула
M	
makulární pigment	макулярный пигмент , -а; м.
membrána	мембрана , -ы; ж.
~ Descemetová membrána	~ Десцеметова мембрана
metoda	метод , -а; м.
~ bezlamelová metoda	~ безлоскутный метод
~ metoda akcelerovaného CXL	~ метод ускоренного CXL
~ metoda laserové operace	~ метод лазерной операции
mikrokeratom	микрокератом
N	
nástroj	инструмент , -а; м.
~ mechanický nástroj	~ механический инструмент
~ mikrochirurgický nástroj	~ микрохирургический инструмент
O	
omega 3 mastné kyseliny	омега-3 жирные кислоты , -от; мн.
operace	операция , -и; ж.
~ laserová oční operace	~ лазерная операция на глазах
~ laserová operace	~ лазерная операция
~ laserová operace čočky	~ лазерная операция на хрусталике

~ laserová operace šedého zákalu

~ oční operace

~ operace očních vad

~ operace sítnice

~ podstoupit operaci

~ provést operaci

~ ultrazvuková operace

~ zavést operaci

operační sál

operační tým

optika

~ difrakční optika

~ optika umělé rohovky

osteodontokeratoprotéza

P

pacient

pooperační průběh

presbyopie

primář

přístroj

přístroj

~ lékařský přístroj

~ přístrojové vybavení

R

riboflavin

rohovka

~ obroušení rohovky

~ oploštění rohovky

~ tvar rohovky

~ umělá rohovka

~ umělá rohovka bostonského typu

~ лазерная операция по удалению
(устранению) катаракты

~ глазная операция

~ операция по коррекции зрения

~ операция на сетчатке

~ пройти операцию

~ провести операцию

~ ультразвуковая операция

~ внедрить операцию

операционный зал, -а; м.

операционная бригада, -ы; ж.

оптика, -и; ж.

~ дифракционная оптика

~ плексигласовая оптика

остео-одонто-кератопротезирование

пациент, -а; м.

послеоперационное течение, -я; ср.

пресбиопия, -и; ж.

главный врач, -а; м.

аппарат, -а; м.

прибор, -а; м.

~ медицинский прибор

~ приборное оборудование

рибофлавин, -а; м.

роговица, -ы; ж.

~ шлифование роговицы

~ уплощение роговицы

~ форма роговицы

~ искусственная роговица

~ искусственная роговица

бостонского типа

~ zakřivení rohovky

rohovkové ringy

rohovkový crosslinking

S

sítnice

sklivec

slepota

slepý

Š

šedý zákal

T

tkáň

~ tkáňová banka

transplantace

~ lamelární transplantace rohovky

~ penetrující transplantace rohovky

~ transplantace rohovky

transplantace

~ provést transplantaci

~ transplantace endotelu

~ transplantace rohovky

transplantát

~ rejekce transplantátu

transplantovat

U

umělá rohovka Boston KPRO

UV záření

V

vada

~ dioptrická (oční) vada

~ кривизна роговицы

рогови́чные ко́льца, -ец; мн.

рогови́чный кроссли́нking

сетчатка, -и; ж.

стеклови́дное те́ло, -а; ср.

слепота, -ы; ж.

незря́чий, -ая, -ее

катара́кта, -ы; ж.

ткань, -и; ж.

~ банк живых тканей

переса́дка, -и; ж.

~ послойная кератопластика

~ сквозная кератопластика

~ пересадка

рогови́цы/кератопластика

транспланта́ция, -и; ж.

~ выполнить трансплантацию

~ трансплантация эндотелия

~ трансплантация роговицы

транспланта́т, -а; м.

~ отторжение трансплантата

организмом

переса́живать

Босто́нский кератопротез/Кератопротез

Boston KPRO

ультрафиолет, -а; м.

дефе́кт, -а; м.

~ дефeкт зрения

věkem podmíněná makulární degenerace	возрастная макулярная дегенерация , - и; ж.
vidět do blízka	видеть вблизи
vidět do dálky	видеть вдаль
vyšetření očí	обследование глаз , -я; ср.
vývojový tým	команда разработчиков , -ы; ж.
Z	
zákal	помутнение , -я; ср.
~ sklivcový zákal	~ помутнение стекловидного тела
~ zkalení oční čočky	~ помутнение хрусталика глаза
zákrok	вмешательство , -а; ср.
~ ambulantní zákrok	~ амбулаторное вмешательство
~ operační zákrok	~ оперативное вмешательство
zánět	воспаление , -я; ср.
~ zánět očí	~ воспаление глаз
zdravotní pojišťovna	страховая компания , -и; ж.
zdravotní sestra	медсестра , -ы; ж.
zeaxantin	зеаксантин , -а; м.
zinek	цинк , -а; м.
zlatý oční filtr	золотой глазной фильтр , -а; м.
zncitlivovat	обезболивать
zrak	зрение , -я; ср.
~ vrátit zrak	~ вернуть зрение/восстановить зрение
~ ztratit zrak	~ потерять зрение

Příloha 2 – Originál textu

Slovo úvodem

Oční klinika Gemini byla založena prim. MUDr. Pavlem Stodůlkou, Ph.D. v roce 2003 ve Zlíně, kde otevřela své první pracoviště. Brzy následovalo stěhování do větších prostor, které lépe vyhovovaly potřebám rostoucí kliniky. Následující fází rozvoje bylo postupné vytváření osmi dalších pracovišť. Dohromady se zahraničním pracovištěm ve Vídni na prestižní adrese naproti Vídeňské státní opery funguje pod stejnou vlajkou devět klinik. Po rekonstrukci budovy ve Zlíně v roce 2013 a otevření pracoviště v Praze-Krči se klinika Gemini stala největší českou oční klinikou.

Operační sály jsou vybaveny nejmodernějšími přístroji a lasery. Mezi ty nejnovější patří např. lasery Z8, VisuMax a AMARIS 1050 RS. Poslední jmenovaný jsme zprovoznili jako třetí klinika na světě po Japonsku a Ománu. Prim. Stodůlka zavedl za dobu existence kliniky Gemini několik nových metod laserových operací - jako první v r. 2006 např. korekci očních vad LASIK femtosekundovým laserem nebo laserové operace šedého zákalu, které laserem VICTUS provedl jako první v Evropě. Kromě laserových operací a operací šedého zákalu provádíme i operace sítnice a transplantace rohovky. Jako jediné pracoviště v ČR implantujeme umělou rohovku bostonského typu, kterou se nám podařilo vrátit zrak více než desítce slepých lidí. Někteří z nich byli slepí až půl století. V roce 2014 jako první na světě implantoval primář Stodůlka presbyopickou fakickou čočku s difrakční technologií, která koriguje jak krátkozrakost, tak vetchozrakost. Díky řadě úspěšných unikátních operací a nejmodernějšímu přístrojovému vybavení se na operace v Gemini přijíždějí podívat oční chirurgové z celého světa, což je středoevropská rarita.

Vzdělávání lékařů i sester je velmi důležité, a proto má Gemini vlastní program pro vzdělávání mladých lékařů. Klinika Gemini organizuje vzdělávací akce regionálního, národního i nadnárodního významu.

V průběhu let se podařilo vytvořit kolektiv skvělých, zkušených a erudovaných lékařů. Také sesterský kolektiv je stěžejní pro správnou funkci pracoviště oční chirurgie a vztah zdravotníků s pacienty. Jen ve spojení souhry špičkových lékařů s moderní technikou a empatickou péčí erudovaných zdravotních sester je možné provádět kvalitní operace se spokojenými pacienty. Toto naše krédo se snažíme naplňovat každodenní prací. Klinika Gemini zaměstnávala ke konci roku 2015 téměř 300 pracovníků, z toho více než 80 lékařů, 120 sester a 70 administrativně technických pracovníků. Současně spolupracovala s téměř šesti stovkami očních lékařů po celé republice.

Kliniku si oblíbila řada známých osobností, například bývalý prezident Václav Klaus, Tomáš Baťa a 6 dalších členů jeho rodiny, příslušnice nejstaršího českého šlechtického rodu hraběnka Diana Šternberková a světově proslulý houslový virtuos Václav Hudeček. Všichni byli operováni primářem Pavlem Stodůlkou na oční klinice Gemini.

V roce 2015 bylo v Gemini provedeno téměř 30 000 očních operací, což je nejvíce v Evropě. Kliniky Gemini mají smlouvy se všemi zdravotními pojišťovnami v ČR a poskytují i placenou péči.

Laserové oční operace a první laser Allegretto v ČR

Laserové oční operace byly prováděny v Gemini od počátku jejího působení. První laserovou oční operaci LASIK v ČR provedl prim. Stodůlka v únoru 1995. Tato operace nastolila nový standard kvality v operacích očních vad. Hlavním přínosem LASIKu byla bezbolestnost a dlouhodobá stabilita výsledku i u vyšších vad.

Klinika Gemini zakoupila hned po svém založení laser Allegretto Wave 200 od německého výrobce WaveLight. Laser Allegretto byl ve své době nejrychlejším laserem na operace očních vad na světě a umožňoval rychlost až 200 laserových pulsů za sekundu. Revoluční byl výsledný tvar rohovky po operaci laserem Allegretto - tzv. wavefront optimalizovaný profil, který zlepšoval kvalitu vidění hlavně večer a za šera.

Studie úřadu FDA v USA prokázala vyšší kvalitu výsledků operace dalekozrakosti laserem Allegretto ve srovnání s tehdejšími konkurenčními lasery. Laser Allegretto také umožňoval korekci dalekozrakosti. Zvětšit zakřivení rohovky při laserové operaci dalekozrakosti je obtížnější než její oploštění při operaci krátkozrakosti.

"Výhodou LASIKu je bezbolestnost, rychlost zlepšení zraku po operaci a dlouhodobá stabilita výsledku," komentoval operaci prim. Stodůlka.

Operace LASIK femtosekundovým laserem

V říjnu 2006 provedl prim. Stodůlka první operaci LASIK femtosekundovým laserem v ČR. Při operaci použil laser LDV švýcarské firmy Ziemer.

Operace LASIK byla zavedena v ČR v roce 1995 také prim. Stodůlkou. Pomocí femtosekundového laseru se nyní operace stala ještě přesnější a bezpečnější a do data vydání této publikace byl LASIK femtosekundovým laserem nejvýznamnější a nejčastější metodou laserové oční chirurgie v ČR i ve světě.

Operace LASIK se používá pro korekci dioptrických očních vad. Je to první operace, která má bezbolestný pooperační průběh. Operace LASIK má dvě fáze. V první fázi se na

rohovce vytvoří tenká vrstvička zvaná lamela. Ta se odhrne stranou. Ve druhé fázi se změni tvar rohovky laserem tak, aby se odstranila oční vada. Nakonec se lamela vrátí do původní polohy, aby zakryla laserem ošetřenou část rohovky. Lamela se nejdříve vytvářela mechanickým přístrojem s kmitajícím břitem zvaným mikrokeratom.

V roce 2006 byl tento přístroj poprvé v ČR nahrazen laserem. Lamela vytvořená femtosekundovým laserem je přesnější a operace laserem je bezpečnější.

Pionýrem těchto operací v ČR je prim. Stodůlka.

Transplantace rohovky

Jako jeden z mála soukromých subjektů v ČR provádí oční klinika Gemini i transplantace rohovky. Transplantace je indikována v případě, že rohovka je špatně průhledná a stav není možno vyléčit očními kapkami. Existují dva druhy transplantace rohovky. První je tzv. penetrující, kdy je rohovka transplantována v celé své tloušťce. Druhým typem je lamelární, kdy jsou transplantovány jen některé vrstvy. Lamelární transplantace jsou moderním trendem, protože zachovávají část původní rohovky, poskytují rychlejší zrakovou rehabilitaci a menší riziko rejekce transplantátu.

Prim. Stodůlka provedl v roce 2004 jako jeden z prvních na světě transplantaci endotelu zvanou DMEK. Transplantace endotelu metodou DMEK (Descemet Membrane Endothelial Keratoplasty) se provádí na klinice Gemini jako na jednom z mála pracovišť v ČR a provádíme ji ambulantně a bez potřeby celkové anestezie. Transplantace endotelu DMEK je velmi delikátní operační výkon. Z rohovky dárce z tkáňové banky chirurg nejdříve připraví asi 10 mikrometrů tenkou membránu s endotelovými buňkami rohovky. Poté sloupne Descemetskou membránu s nemocným endotelem z rohovky pacienta a nahradí ji dárcovskou membránou. Operace je velmi delikátní, protože buňky endotelu rohovky se nemnoží, jsou velmi zranitelné a jsou na membráně jen v jedné vrstvě. Při manipulaci s membránou je využívána bezdotyková metoda, kdy je membrána manipulována tekutinou a bublinkou vzduchu. Tenoučkou transplantovanou membránu pomáhá k rohovce na konci operace přidržovat bublinka vzduchu. Ve výjimečných případech, kdy není možno rohovku operovat transplantací, je možno zvolit implantaci rohovky umělé.

Umělá rohovka

Prvním pacientem v ČR s umělou rohovkou bostonského typu se stala v roce 2008 paní Hana Charvátová ze Vsetína. Ta oslepla po zánětu očí a byla slepá dlouhých 16 let. Na

jednom oku jí prim. Stodůlka společně s MUDr. Janem Týnovským a MUDr. Janou Stodůlkovou provedli operaci s dlouhým názvem osteodontokeratoprotéza, kdy byl pacientce pod víčko na omezenou dobu implantován štěp z jejího vlastního zubu, do kterého byl později vyvrtán otvor a vložena optika umělé rohovky. Pacientce vrátila operace zrak na několik měsíců, ale v důsledku infekce se slepota opět vrátila. Na druhém oku jí poté prim. Stodůlka implantoval umělou rohovku Boston KPRO. Pacientka ihned po operaci, ještě na operačním sále, byla schopna přečíst název desinfekčního prostředku. Když po operaci uviděla po dlouhých 16 letech svého manžela, byl to pro všechny přítomné nezapomenutelný moment. Po dobu 5 let od implantace umělé rohovky vidí dobře, je zcela samostatná a dokonce čte bez brýlí.

Umělou rohovku implantoval prim. Stodůlka více než desítky pacientů. Nejdělsí slepota, kterou se podařilo umělou rohovkou zvrátit, trvala celých 53 let. Pan Karel Pavela z Teplic nad Bečvou oslepl v 17 letech po výbuchu ve slévárně, kde pracoval. Jako slepý se později oženil, svou manželku nikdy neviděl, stejně jako své děti nebo vnuky. Prim. Stodůlka mu provedl implantaci umělé rohovky. Operace byla velmi složitá a trvala několik hodin. Po operaci se vidění pana Pavely zlepšovalo jen velmi pomalu. Vidění měl také nejdříve jen černobílé a až postupně začal rozeznávat barvy - nejdříve červenou a žlutou, pak modrou a zelenou. Vidění se postupně lepšilo a za pár měsíců už pan Pavela namaloval svůj první obrázek a poté si začal sám číst knížky. Když poprvé uviděl své dva syny, byli už dávno dospělí. Jedná se o nejdéle trvající slepotu, po které se podařilo člověku vrátit zrak. Bohužel vidění kvůli špatné sítnici vydrželo jen necelý rok.

Dalším velmi dlouho slepým pacientem, kterému umělá rohovka vrátila vidění, je pan Josef Kalous, který byl slepý necelých 50 let po opaření očí horkou párou z termosky. I jemu se podařilo vidění po tak dlouhé době vrátit. První noc po operaci celou probděl, protože měl strach, že po probuzení by už opět nemusel vidět. Před kontrolou, první den po operaci, když měl před klinikou Gemini přejít cestu, tak přestože již poměrně dobře viděl, netroufal si odhadnout vzdálenost a rychlost projíždějících aut. Proto nakonec zavřel oči a tak jak byl zvyklý celá léta, odhadl vzdálenost a rychlost aut sluchem a cestu přešel podle sluchu, a ne podle zraku. Pan Kalous také až do doby vydání této knihy vidí. Umělou rohovku Boston KPRO bohužel odmítly zdravotní pojišťovny pacientům proplácet.

Nejnovější laserové technologie

Sítňicový laser Valon

Jako první v České republice a deváté zdravotnické zařízení na světě byla klinika Gemini vybavena novým laserem Valon pro ošetření sítnice. Valon umožňuje ošetřovat sítnici rychleji díky sériím bodů dle předem zvolené šablony. Série mikropulsních laserových zásahů jsou zároveň velmi šetrné. Mikropuls má dobu trvání jen asi 20 ms, a proto je méně bolestivý a pro sítnici šetrnější než fotokoagulační bod klasického zeleného laseru. Rychlé ošetření sériemi bodů výrazně snižuje čas léčby, a činí ji tak příjemnější pro pacienta a více efektivní. Prvních deset držitelů tohoto přístroje na světě získalo ke svému zařízení pamětní plaketu.

Laser AMARIS 750

Gemini je prvním pracovištěm v České republice a jednou z mála klinik v Evropě, která tento laser uvedla do provozu. V té době se jednalo o jeden zhruba z desítky těchto laserů na světě. Nový 6D laser je unikátní svou rychlostí, která umožňuje umístit na rohovku až 750 laserových bodů za sekundu, což výrazně zkracuje čas operace. Odstranění 1 dioptrie trvá jen přibližně 1,5 sekundy.

Laser je navíc vybaven zařízením „eye tracker“, které sleduje oko v každém jeho pohybu, a tím zajišťuje maximální přesnost a bezpečnost celého zákroku. Laser Schwind AMARIS umožňuje operace všech očních vad včetně vysoké krátkozrakosti. Německý výrobce laserové techniky -firma Schwind - si vybral soukromou oční kliniku Gemini jako exkluzivní pracoviště, na které dodal svůj unikátní 6D laser Schwind AMARIS 750. Jde o nejrychlejší a nejpresnější laser pro operace očních vad na světě.

Nový americký přístroj pro oční operace - Stellaris PC

Jako jedna z prvních osmi klinik na světě byla oční klinika Gemini vybavena novým přístrojem pro operace očních vad Stellaris PC americké firmy Bausch & Lomb. Prim. Stodůlka byl vybrán do týmu osmi světových odborníků, kteří tento přístroj posuzovali a podíleli se na dokončení jeho vývoje. Prim. Stodůlka za tento tým odborníků přístroj Stellaris PC představil na jeho oficiální světové premiéře na kongresu ESCRS v Paříži. Rozhodujícím kritériem výběru byla vysoká odborná úroveň chirurgického týmu prim. Stodůlky, který v minulosti opakovaně prováděl unikátní operace s použitím nejnovějších technologií. Stellaris PC je novým vývojovým stupněm předchozího přístroje Stellaris, který se používal jen pro operace šedého zákalu. Předností přístroje Stellaris PC je duální

lineární pedál umožňující optimální využití Venturiho vakuové pumpy při operacích šedého zákalu i operacích sítnice. Tímto přístrojem byly postupně vybaveny i další kliniky Gemini.

Operace 106leté pacientky

V březnu 2011 operoval prim. Stodůlka oko 106leté paní, která byla jeho nejstarší operovanou pacientkou. Paní Češková z Jarcové na Vsetínsku přišla na operační sál „po svých“ v doprovodu zdravotní sestry. Na operační lůžko si lehla sama bez pomoci. Prim. Stodůlka jí implantoval do oka čočku a vyčistil sklivec. Po operaci se pacientka v dobré náladě vyfotila s operačním týmem. Při operaci i na kontrolách pacientka překvapovala svou čilostí, dobrou náladou i humorem. Její operace dokazuje, že oční operace jsou dnes velmi šetrné a vhodné i pro osoby staršího věku. Od roku 2011 je paní Češková nejstarším občanem ČR, který se v ČR narodil a stále zde žije. V době vydání této publikace jí bylo 109 let a vidí do dálky i do blízka bez brýlí.

Léčba keratokonu metodou akcelerovaného CXL

Prim. Stodůlka zavedl na klinikách Gemini zákrok metodou akcelerovaného CXL novým přístrojem Avedro KXL. Díky tomuto přístroji, který provozuje Gemini jako první v republice a jako jedno z deseti pracovišť ve střední Evropě, se původně třicetiminutový zákrok zkrátil na pouhé 3 minuty. Je to dáno vyšším výkonem přístroje umožňujícím zákrok intenzitou až 30 mW/cm². Rohovkový crosslinking neboli CXL je zákrok, kdy je rohovka nasycena žlutým barvivem riboflavinem a následně ozářena UV zářením o vlnové délce 365 nm, čímž dojde k jejímu zpevnění.

Léčba novým přístrojem představuje rychlé a bezbolestné řešení pro pacienty s onemocněním rohovky zvaným keratokonus. Kombinace CXL s operací LASIK se jmenuje LASIK extra. Tuto operaci jsme zavedli jako jedni z prvních v Evropě a následně jsme vyvinuli její inovovanou variantu zvanou pražský protokol LASIKu extra. Tímto zákrokem se dosahuje stabilizace výsledku operace LASIK a lepší kvality optiky po laserové operaci dalekozrakosti.

Nový femtosekundový laser Crystal Line

Oční klinika Gemini se stala prvním pracovištěm v ČR, které provozuje femtosekundový laser Crystal Line švýcarské firmy Ziemer. Laser je určen pro operace očních vad. Při laserové operaci LASIK se na oku použijí v průběhu zákroku dva lasery. Nejdříve je

femtosekundovým laserem Crystal Line vytvořena tenká vrstvička zvaná lamela, která zajišťuje pooperační bezbolestnost a průhlednost oka. Ve druhé fázi operace je dalším laserem upravena optika oka tak, aby se odstranila oční vada a aby bylo výsledné vidění co nejkvalitnější.

Laser Crystal Line je nejrychlejším laserem na vytvoření rohovkové lamely a má nejjemnější laserové pulsy pro tuto část oční operace. Druhou část operace - tedy vlastní korekci oční vady - provádíme laserem AMARIS 750, který je nejrychlejším a nejpřesnějším laserem pro korekci očních vad své doby. Návrat vidění po operaci LASIK je velmi rychlý a často již za několik hodin po zákroku pacienti vidí výborně.

První laserová operace šedého zákalu v Evropě laserem VICTUS

Prim. Stodůlka provedl 7. února 2012 na oční klinice Gemini ve Zlíně první laserovou operaci šedého zákalu v ČR. Současně to byla první operace laserem VICTUS v Evropě. Nová laserová operace je přesnější, bezpečnější a šetrnější než dosavadní ultrazvuková. Femtosekundový laser vytvoří v čočce přesný okrouhlý otvor a čočku rozčlení na menší části, které se odstraní a nahradí čočkou umělou. Dle některých odborníků je laserová operace čočky předstupněm robotizace očních operací.

20. března 2012 - uskutečněno 100 laserových operací šedého zákalu

V úterý 20. března 2012 se na oční klinice Gemini ve Zlíně uskutečnila již stá operace katarakty femtosekundovým laserem VICTUS. V té době bylo Gemini jediné pracoviště v ČR vybavené laserem na operace šedého zákalu.

26. dubna 2012 - uskutečněno 300 laserových operací šedého zákalu

Tímto klinika Gemini získala světové prvenství v počtu laserových operací laserem VICTUS. Gemini bylo první oční klinikou v ČR, která začala s laserovými operacemi šedého zákalu. Postupně se v roce 2012 přidala ještě další dvě pracoviště.

26. září 2012 - uskutečněno 1000 laserových operací šedého zákalu

K tomuto dni bylo na klinice laserem VICTUS provedeno tisíc operací, což je největší soubor pacientů na světě. V ČR bylo do té doby na ostatních pracovištích provedeno jen několik desítek laserových operací katarakty. Navíc se na tisíci operaci šedého zákalu laserem VICTUS přijela podívat skupina italských očních lékařů, které zaujala přednáška prim. MUDr. Pavla Stodůlky, Ph.D. na oftalmologickém kongresu Evropské společnosti kataraktové a refrakční chirurgie (ESCRS) v italském Miláně na začátku měsíce září.

Laserová operace čočky odstraňuje potřebu brýlí. Operace se provádí především u lidí ve věku nad 40 let, kteří používají brýle jak do dálky, tak i na čtení. Kombinaci laserové

operace s implantací trifokální čočky začala klinika Gemini nabízet jako první v ČR a v letech 2012 až 2013 jsme provedli několik tisíc těchto operací. Aby oko umělo vidět bez brýlí na různé vzdálenosti a dokázalo zaostřit jak na čtení, tak do dálky, implantujeme tzv. trifokální umělou nitrooční čočku. Ta má tzv. difrakční optiku vyrobenou super přesnou technologií. Celá bezbolestná a nekrvavá operace trvá asi 10 minut bez potřeby uspávání nebo anestetických injekcí. Oko se znecitlivuje za pomoci anestetických kapek. Schopnost vidět bez brýlí na různé vzdálenosti je po této operaci již trvalá.

Femtosekundový laser Z6

31. červenec 2012 - Nový femtosekundový laser Z6 vyráběný švýcarskou firmou Ziemer nahradil v té době používaný typ - laser Crystal Line. Disponuje unikátními vlastnostmi, které jej odlišují od jiných femtosekundových laserů - v té době měl nejmenší pulsy ze všech femtosekundových laserů pro operace očních vad. Používá se pro vytvoření tenké vrstvičky rohovky zvané lamela při laserových korekcích očních vad metodou LASIK.

Laser Z6 umožňuje také vytvářet v rohovce téměř libovolné tvary např. při transplantacích rohovky nebo při implantacích rohovkových ringů. Jako první oční chirurg na světě provedl přednosta a primář zlínské oční kliniky Gemini MUDr. Pavel Stodůlka, PhD. unikátní implantaci umělé rohovky pomocí právě tohoto laseru. Implantace umělé rohovky nahradí velmi poškozenou a neprůhlednou rohovku pacienta a jde o zákrok, který někdy může vrátit zrak i lidem, kteří byli slepí mnoho let.

Vzdělávání zahraničních lékařů

Zlínská oční klinika Gemini je jedinou v Evropě, která disponuje dvěma femtosekundovými lasery VICTUS. Právě nejuniverzálnější laser pro operace očních vad přitahuje pozornost lékařů z celého světa. Ti se do Zlína pravidelně jezdí učit, jak laser využívat při operacích očních vad.

V dubnu 2013 se klinika Gemini ve Zlíně stala největší a nejmoderněji vybavenou oční klinikou v Česku. Na klinice je více než deset špičkových laserů. Vlajkovou lodí je laser VICTUS, který v únoru 2012 klinika Gemini použila jako první v Evropě a provedla na něm nejvíce operací na světě. Právě tento laser se dostal do popředí zájmu zahraničních lékařů.

V předchozích letech tak naši kliniku navštívili lékaři z Velké Británie, Francie, Jordánska, Turecka, USA, Indie, Tuniska, Itálie, Španělska, Norska, Brazílie nebo Íránu. Byli to také návštěvníci z Belgie a Holandska, kteří přiletěli „na otočku“ privátním letadlem, jež

přistálo na letišti v Kunovicích. Byli mezi nimi oční lékaři Dr. Erik Mertens, Dr. Ivo Nijs nebo Dr. Huib Lodewijks.

Další zahraniční návštěvou na klinice byli oční chirurg Joao Pessoa Sousa s manželkou Annamarií Coutinho, přední oční lékařkou z Brazílie. Na klinice obdivovali nejen uspořádání a vybavení vyšetřovacích místností, ale také preciznost práce s femtosekundovým laserem VICTUS při operacích šedého zákalu i laserových operacích očních vad. Osobnímu očnímu lékaři bahrajnského krále doktoru Moemenu Al-Reefymu se operace laserem VICTUS tak zalíbily, že se sám nechal na naší klinice operovat právě tímto laserem.

Zahraníční lékaři mají možnost si laser nejen prohlédnout v praxi a sledovat práci operátéra na velkém displeji ve full HD rozlišení ve 3D, ale mají i možnost si záznam z operace uchovat.

O laserových operacích šedého zákalu femtosekundovým laserem VICTUS prim. Stodůlka přednášel v saúdskoarabském Rijádu v jedné z nejprestižnějších očních nemocnic v Saúdské Arábii. V nedávné době na základě pozvání přednášel o laserových operacích také v rámci světového kongresu očních lékařů v japonském Tokiu.

Konference a semináře

Již od zahájení své činnosti oční klinika Gemini úzce spolupracuje s ambulantními očními lékaři. Pro lepší předávání informací jsme začali organizovat semináře o nových trendech a postupech v oftalmologii. Pořádání regionálních odborných seminářů se rozšířilo na celé území České republiky.

V průběhu roku pořádá oční klinika Gemini celkem 9 regionálních seminářů. Jedná se o Prahu, České Budějovice, Brno, Zlín, Ostravu a Liberec. V některých lokalitách se seminář koná až dvakrát ročně. V návaznosti na tyto regionální akce se klinika rozhodla pořádat také kongres s mezinárodní účastí, tzv. Zlínský oční festival kazuistik, na který navázal v roce 2013 Pražský oční festival kazuistik.

Vývoj a výzkum

Oční klinika Gemini má vlastní vývojový tým. Spolupracujeme se světovými výrobci laserů a oftalmologických přístrojů. Výsledkem vlastního vývoje je i nejtenčí jehla na světě pro nitrooční injekce — tzv. Thin Smart Needle.

Tato jehla má dvě části a ta nejtenčí, kterou se aplikuje lék, má vnější průměr jen 0,15 mm. Plocha vpichu je tak čtyřikrát menší než u vpichu tzv. inzulinovou jehlou.

Gemioptal® - doplněk stravy

Lékaři kliniky Gemini se podíleli i na vývoji doplňku stravy v podobě kapslí Gemioptal® TOP Q společně s odborníky ze společností DSM a Kemin.

Jedná se o špičkový český produkt na bázi patentované formy krystalického luteinu FloraGlo a patentované formy zeaxantinu Optisharp. Obě tyto látky jsou přirozenou součástí makulárního pigmentu sítnice oka. Další stavební prvky tvoří omega 3 mastné kyseliny a zinek. Obě tyto látky mají významný vliv na bezproblémovou funkci zraku.

4x NEJ přípravku Gemioptal® TOP Q

- patentovaná forma krystalického luteinu FloraGlo
- patentovaná forma zeaxantinu Optisharp
- 250 mg DHA složky v jedné kapsli
- užívá se pouze jedna kapsle denně

Gemioptal® TOP Q prošel důkladnou analýzou všech účinných látek v akreditovaných laboratořích.

Gemioptal® - doplňky stravy

Oční klinika Gemini věnuje nemalé úsilí vývoji špičkových doplňků stravy, které pomáhají předcházet problémům se zrakem. Přípravky řady Gemioptal® byly vyvinuty na oční klinice Gemini na základě odborných studií, klinického testování a zkušeností našich lékařů, ve spolupráci s renomovanými výrobci potravinových doplňků.

Gemioptal® FORTE je základním typem přípravku na bázi luteinu, zeaxantinu a ženšenu. V klinické praxi je pacientům doporučován zejména jako základní prevence proti vzniku věkem podmíněné makulární degenerace.

Gemioptal® HERBAL je pokročilým produktem na bázi čínských bylin. V klinické praxi Gemioptal® HERBAL nejčastěji doporučujeme lidem s podrážděnými očima z důvodu nedostatku slz, nebo jejich snížené kvality, u sklivcových zákalů a počínající presbyopie.

Gemioptal® TOP Q je špičkovým produktem na bázi krystalického luteinu, Omega 3 mastných kyselin a zinku. V klinické praxi jej pacienti užívají zejména jako rozšířenou prevenci proti vzniku věkem podmíněné makulární degenerace.

Implantace zlatého očního flitru

Klinika Gemini vyvinula kosmetický zlatý oční flitr, který od září 2013 jako jediná klinika v ČR exkluzivně nabízí.

Zlatý flitr je vyroben laserem pomocí nanotechnologie. Flitry se do oka implantují laserem, a to většinou v páru, tj. dva flitry do jednoho oka. Po operaci nenásledují žádná omezení. Průměr filtru je 1 mm a tloušťka jen několik mikrometrů. Má kulatý tvar. Flitr je za běžného denního světla viditelný ze vzdálenosti dvou metrů. Za umělého osvětlení je viditelnost ještě lepší. Osoba, která má flitr v oku, jej vidí pouze při pohledu do zrcadla. Flitry je možné z oka v případě potřeby opět vyjmout. Laserová implantace očního flitru je možná buď jako samostatný zákrok, nebo v kombinaci s laserovou oční operací odstraňující dioptrie.

LASIK ReLEx Smile

V roce 2014 se přístrojové vybavení kliniky rozšířilo o laser VisuMax společnosti ZEISS, mezinárodního leadera v oblasti lékařské techniky a optických přístrojů. Femtosekundový laser se používá pro odstranění dioptrií metodou LASIK ReLEx Smile. Tato nová a velmi šetrná metoda je minimálně invazivní a je pohodlná pro pacienta díky použití pouze jednoho laseru. Femtosekundový laser vytvoří malý řez v rohovce. Ten je výrazně menší než při tvorbě rohovkové lamely u jiných metod. Tento rychlý ambulantní výkon je prováděn při povrchové anestezii pouze s použitím očních kapek. To přináší řadu výhod, jako například minimální mechanické narušení rohovky a snížení rizika syndromu suchého oka. Velmi nízké je díky miniaturnímu řezu také riziko infekce.

Z8

Oční klinika Gemini použila nejmodernější laser Z8 jako první v České republice 7. května 2015. Hned první den podstoupilo zákrok tímto švýcarským laserem několik pacientů v Praze-Krči. Nový laser Z8 přináší další zvýšení preciznosti a šetrnosti operací katarakt a refrakčních operací. Laser je vybaven zobrazovací technologií OCT, díky které má chirurg při operaci možnost vidět jemné struktury uvnitř oka, což přispívá k bezpečnému a přesnému zákroku.

Vůbec poprvé byl laser v Česku představen odborné veřejnosti při příležitosti osmého ročníku Zlínského očního festivalu pořádaného Gemini v březnu 2015. Laser byl předveden specialistům v oboru oftalmologie v live surgery přenášené z oční kliniky Gemini ve Zlíně. Ve světě jej využívají například kliniky ve Švýcarsku, Německu a Japonsku.

Nejrychlejší laser na světě na klinice Gemini

Japonsko, Omán a Zlín - to jsou jediná tři místa na světě, ve kterých mohli pacienti počátkem října 2013 podstoupit operaci očních vad nejrychlejším laserem na světě AMARIS 1050 RS.

Krátkozrakosti, dalekozrakosti nebo astigmatismu se mohou lidé zbavit během několika minut. Nejnovější laser německé firmy Schwind AMARIS 1050 RS dokáže odstranit jednu dioptrii za 1,5 sekundy. Nový laser registruje mikropohyby oka v průběhu operace v šesti směrech a průběžně kompenzuje jejich vliv na přesnost probíhajícího laserového zákroku. Laser umístí na oko za jednu sekundu více než 1000 laserových bodů, což je pro srovnání čtyřikrát více než současný laser Zeiss MEL80 nebo dvakrát více než laser Alcon WaveLight.

Oční klinika Gemini je nejlépe vybaveným pracovištěm pro laserové operace v ČR.

Operace očí laserem

Jak probíhá operace očí laserem

Operace očí laserem dnes vyžadují jen minimální použití mechanických nástrojů. Důležité části operace jsou prováděny pouze s pomocí laserů, což přináší vysokou míru přesnosti, bezpečnosti a šetrnosti. Oko je znečitlivěno anestetickými kapkami, takže zákrok není bolestivý. Pacienti pouze popisují pocit mírného tlaku v úvodní části operace. Oční operace laserem je dnes rychlý ambulantní zákrok, který se zpravidla provádí na obou očích v jeden den. Následně můžete s doprovodem odejít domů. Díky šetrným technologiím a postupům je pooperační průběh velmi rychlý – často například pacient přijde v pátek na operaci a v pondělí jde normálně do práce.

Metody odstranění dioptrií laserem

Laserové oční operace prošly vývojem, na jehož konci momentálně stojí metoda LASIK femtosekundovým laserem s použitím 6D laseru (6D DIAMANT LASIK), která je extrémně přesná a dovoluje korigovat široké spektrum očních vad – krátkozrakost, dalekozrakost i astigmatismus. Méně invazivní je bezlamelová metoda lasik ReLEx Smile, při které se používá 3D femtosekundový laser. Je vhodná jen pro vyšší krátkozrakost a astigmatismus. Mezi další moderní metody patří LASIK a epi-LASIK. Většinu z nich v ČR zavedl prim. Stodůlka – LASIK v roce 1995, epi-LASIK v roce 2004 a femto-LASIK roku 2006. Laserové odstranění dioptrií provádíme také s využitím laseru VICTUS. Jedná se o první femtosekundový laser na světě vhodný jak pro laserové korekce dioptrií, tak pro laserové operace čočky. Oční klinika Gemini se podílela na jeho vývoji. Operace čočky

jsme tímto laserem začali jako první v Evropě a laserové korekce očních vad tímto laserem jako první na světě. V současnosti je klinika Gemini jediné pracoviště v ČR, které tímto laserem provádí operace čočky i laserové korekce očních vad metodou LASIK.

Výjimečně se může stát, že některé oční vady nejsou vhodné pro laserové korekce, ale je možné je korigovat implantací speciálních nitroočních čoček. Jedná se o operace s tzv. multifokální, trifokální nebo fackickou čočkou. Opět platí, že nejvhodnější metodu může navrhnout zkušený oční lékař až po vyšetření očí.

Další laserové metody:

LASIK ReLEx Smile

Hlavní odlišnost metody ReLEx Smile od klasické metody LASIK je vyříznutí části rohovky tzv. lentikuly namísto obroušení rohovky pod tenkou vrstvou – lamelou. Vyříznutí bez vytvoření lamely minimalizuje laserový zásah do rohovky, ale na druhou stranu nedosahuje tak vysoké přesnosti jako metoda 6D DIAMANT LASIK. ReLEx Smile používáme hlavně pro operace vyšší krátkozrakosti. Touto metodou není zatím možné operovat dalekozrakost, nepravidelné vady (aberrace vyššího řádu) a metodu není možno opakovat.

PRK, no touch PRK, surface ablation

Jedná se o varianty stejné metody, kdy je laserem prováděna operace přímo na povrchu rohovky. Nevýhodou je hlavně pooperační bolestivost a delší doba hojení, výhodou menší zásah do rohovky než u ostatních metod. No touch PRK znamená, že i epitel je odstraněn laserem.

Operace šedého zákalu

Šedý zákal (katarakta) – zkalení oční čočky

Vyskytuje se především ve vyšším věku, výjimečně u mladých lidí nebo i dětí. Jedinou možnou léčbou je operace, při níž je zakalená čočka nahrazena novou umělou nitrooční čočkou.

Existují dva způsoby provedení operace – standardní ultrazvuková a modernější laserová. Ultrazvukovou operaci s implantací standardní čočky hradí zdravotní pojišťovny – je tedy zdarma. Laserová operace je bezpečnější, přesnější, šetrnější a je prováděna za příplatek. Pacient si také může vybrat z různých typů nitroočních čoček, které se liší optickými vlastnostmi.

Oční klinika Gemini vedená prim. MUDr. Pavlem Stodůlkou, Ph.D. je mimo jiné známá operacemi šedého zákalu mikrořezem, který poskytuje vysokou kvalitu vidění. Operace šedého zákalu je celosvětově vůbec nejčastějším chirurgickým zákrokem. Díky moderním technologiím a materiálům jde dnes o bezbolestný ambulantní zákrok trvající několik minut.

Operace šedého zákalu femtosekundovým laserem

Jako první pracoviště v Evropě provádí oční klinika Gemini od února 2012 laserové operace šedého zákalu s využitím femtosekundového laseru VICTUS a od roku 2015 nejpokročilejším laserem na oční operace na světě – Ziemer Z8. Některé kroky operace, které se při klasické metodě provádí pomocí mikrochirurgických nástrojů, jsou nyní vykonávány laserem. Ve srovnání s ultrazvukovou operací šedého zákalu je proto nová metoda šetrnější, bezpečnější a podstatně preciznější.

Laser VICTUS poskytuje operátorovi možnost individuálně nastavit potřebné parametry podle konkrétního oka daného pacienta. Během zákroku je chirurgovi v reálném čase zobrazena struktura předního segmentu oka, což přispívá k bezpečnému a kontrolovanému průběhu operace.

Laser VICTUS nevykonává všechny kroky, které oční chirurg při operaci klasickou metodou provádí ručně. Pouze přispívá k větší přesnosti, šetrnosti a bezpečnosti zákroku tím, že některé části zákroku vykonává pouze pomocí laserového paprsku. Odpadá tak nutnost použití některých nástrojů. Další výhodou je také snížené namáhání jemných struktur uvnitř oka. Při operaci šedého zákalu klasickou metodou se zkalená čočka nejprve odstraňuje s pomocí ultrazvuku. Tento krok je díky nahrazení ultrazvuku laserem, který pracuje bez fyzického kontaktu s čočkou, mnohem šetrnější, takže energetické i mechanické namáhání oka je nižší.

Laser VICTUS byl první femtosekundový laser na světě vhodný jak pro laserové korekce dioptrií, tak pro laserové operace čočky. Oční klinika Gemini se podílela na jeho vývoji. Operace čočky jsme tímto laserem začali jako první v Evropě a laserové korekce očních vad tímto laserem jako první na světě. V současnosti je klinika Gemini jediné pracoviště v ČR, které tímto laserem provádí operace čočky i laserové korekce očních vad metodou LASIK.

Od května loňského roku disponuje oční klinika Gemini jako jediná v České republice švýcarským femtosekundovým laserem Z8, který je jedním z nejmodernějších současných laserů na světě. Laser je neuvěřitelně univerzální. Při operaci šedého zákalu se používá na počátku operace k rozdělení zkalené čočky na malé části, které jsou poté z oka odsáty.

Laser je vybaven zobrazovací technologií OCT, díky které má chirurg možnost pozorovat struktury uvnitř oka. To přispívá k velmi bezpečnému a přesnému zákroku.

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Ellen Šarmanová

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, katedra slavistiky

Název bakalářské diplomové práce: Překlad propagačních materiálů oční kliniky Gemini do ruštiny (s translatologickým komentářem)

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

Počet znaků: 91 316

Počet příloh: 2

Počet titulů použité literatury: 21

Klíčová slova: funkční styly, překlad, odborný překlad, odborný styl, publicistický styl, reklamní styl, termín, translatologický komentář, oční klinika, lékařství, laser, laserové operace

Charakteristika práce:

Tato bakalářská práce se věnuje překladu propagačních materiálů soukromé oční kliniky Gemini. Její nedílnou součástí je i translatologický komentář a glosář. Cílem práce je stylistické zařazení originálu do systému funkčních stylů. Práce se ve své teoretické části zabývá teorií překladu a jsou v ní uvedeny hlavní znaky odborného, publicistického a reklamního stylu. Praktickou část tvoří především stylistické zařazení originálu, překlad a translatologický komentář. Součástí jsou dvě přílohy – glosář a český originál.